



**Isien kokemuksia vertaistuesta  
Jyväskylän kaupungin perheneuvolan  
Isän paikka -ryhmässä**

**Laitila Heidi  
Lindholm Roosa**

**Opinnäytetyö  
Toukokuu 2009**

Hyvinvointiyksikkö



Tekijä(t) LAITILA, Heidi  LINDHOLM, Roosa	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 52	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus <input type="checkbox"/> Salainen <input type="checkbox"/> saakka	
Työn nimi  Isien kokemuksia vertaistuesta Jyväskylän kaupungin perheneuvolan Isän paikka -ryhmässä		
Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) HOPIA, Hanna; KATAINEN, Irmeli		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän kaupungin perheneuvola		
Tiivistelmä Opinnäytetyön tavoitteena oli kuvata isien kokemuksia vertaistuesta Jyväskylän kaupungin perheneuvolan Isän paikka -vertaistukiryhmässä. Isän paikka -ryhmä on vertaistukiryhmä pienten lasten isille. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää isyyden tukemisessa ja terveydenhoitotyön kehittämisessä sekä Isän paikka -ryhmän toiminnassa.  Opinnäytetyön tutkimustehtävänä oli selvittää, miten isät ovat kokeneet vertaistoiminnan, millaisia kokemuksia isillä on vertaistuen vaikutuksesta isyyteen ja miten isät ovat kokeneet vertaistuen vaikuttaneen perheen hyvinvointiin.  Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi valittiin kirjoitelmat avointen kysymysten pohjalta. Tutkimusaineisto kerättiin vuonna 2008 Isän paikka -ryhmään osallistuneilta isiltä. Tutkimukseen osallistui neljä isää. Tutkimusaineisto analysoitiin sisällön analyysillä.  Isien kokemukset ryhmästä olivat positiivisia. Luottamus ja avoimuus mahdollisti vertaistukikokemuksen syntymistä. Tärkeää oli kokemuksen jakaminen ja vuorovaikutus vertaisten kanssa. Isät kokivat saaneensa vertaistuesta vinkkejä, tukea ja neuvoja. Isät kuvasivat niiden soveltamisen vaikutusta isyyteen, isän ja lapsen väliseen suhteeseen sekä perheen hyvinvointiin. Vertaistuen avulla isät kokivat arjen muuttuneen. Vertaistuesta sai näkökulmia ja apua ongelmien käsittelyyn.  Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää terveydenhoitotyön kehittämisessä ja Isän paikka -ryhmän toiminnassa.		
Avainsanat (asiasanat) isyys, vertaistuki, vertaistukiryhmä		
Muut tiedot		

Author(s) LAITILA, Heidi  LINDHOLM, Roosa	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 52	Language Finnish
	Confidential <input type="checkbox"/> Until	
Title Fathers' experiences of peer support in the Isän paikka peer support group at the Family Counseling Center of the City of Jyväskylä		
Degree Programme Degree Programme in Nursing		
Tutor(s) HOPIA, Hanna; KATAINEN, Irmeli		
Assigned by City of Jyväskylä, Family Counseling Center		
<p>Abstract</p> <p>The aim of the bachelor's thesis was to describe fathers' experiences of peer support in the Isän paikka (Father's place) peer support group. The Isän paikka group is a peer support group for fathers of small children. The purpose of the thesis was to produce information for supporting fatherhood and developing health care work as well as the Isän paikka group activities.</p> <p>The objective of the research was to determine how the fathers had experienced peer support group activity, what kind of experience the effect of peer support on fatherhood had been, and how the fathers had experienced the effect of peer support on the families' well being.</p> <p>The bachelor's thesis was carried out as a qualitative survey. The data was collected via informal essays written by the four fathers participating in the Isän paikka group during 2008. The data was analyzed using content analysis.</p> <p>Fathers' experiences of the group were positive. Trust and transparency enabled peer experience creation. Important was the experience of sharing and interaction with peers. Fathers felt they had received tips, support and advice from peer support group. Fathers described the application of their impact on fatherhood, father and child relationship and family well being. Peer support through fathers experienced a change of everyday life. Received peer perspectives and assistance in handling problems.</p> <p>The results can be utilized in developing health care and the Isän paikka group activities.</p>		
Keywords fatherhood, peer support, peer support group		
Miscellaneous		

# SISÄLTÖ

<b>1 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT.....</b>	<b>3</b>
<b>2 ISÄKSI KASVAMINEN JA ISYYDEN ROOLIT.....</b>	<b>4</b>
<b>3 ISYYDEN VAHVISTAMINEN.....</b>	<b>6</b>
<b>3.1 Jaettu vanhemmuus perheen hyvinvoinnin tukena.....</b>	<b>6</b>
<b>3.2 Isyyden tukeminen .....</b>	<b>10</b>
<b>4 VERTAISTUKI .....</b>	<b>13</b>
<b>4.1 Vertaistuki käsitteenä.....</b>	<b>13</b>
<b>4.2 Vertaistuen merkitys isyydelle .....</b>	<b>14</b>
<b>4.3 Isän Paikka -vertaistukiryhmä .....</b>	<b>16</b>
<b>5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET .....</b>	<b>18</b>
<b>6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS .....</b>	<b>18</b>
<b>6.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä .....</b>	<b>18</b>
<b>6.2 Aineistonkeruu Isän paikka- vertaistukiryhmästä.....</b>	<b>19</b>
<b>6.3 Tutkimusaineiston analyysi .....</b>	<b>20</b>
<b>7 TULOKSET.....</b>	<b>23</b>
<b>7.1 Vertaistuen kokemukset.....</b>	<b>23</b>
<b>7.2 Luottamuksesta vuorovaikutukseen.....</b>	<b>23</b>
<b>7.3 Näkökulmia isyyteen ja perheeseen.....</b>	<b>25</b>
<b>8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....</b>	<b>27</b>

	2
<b>8.1 Tutkimustulosten tarkastelua.....</b>	<b>27</b>
<b>8.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....</b>	<b>30</b>
<b>8.3 Johtopäätökset.....</b>	<b>34</b>
<b>LÄHTEET .....</b>	<b>36</b>
<b>LIITTEET.....</b>	<b>39</b>
<b>Liite 1. Yhteistyösopimus.....</b>	<b>39</b>
<b>Liite 2. Saatekirje isille.....</b>	<b>41</b>
<b>Liite 3. Kysymyslomake.....</b>	<b>43</b>
<b>Liite 4. Kategorian Luottamuksesta vuorovaikutukseen muodostuminen.....</b>	<b>45</b>
<b>Liite 5. Kategorian näkökulmia isyyteen ja perheeseen muodostuminen.....</b>	<b>48</b>

# 1 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kuvata isien kokemuksia vertaistuesta Jyväskylän kaupungin perheneuvolan järjestämässä Isän paikka -vertaistukiryhmässä. Opinnäytetyössä korostuu isyys, isyyden vahvistaminen ja vertaistuki. Tarkoituksena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää isyyden tukemisessa ja terveydenhoitotyön kehittämisessä.

Isyyden tukeminen koko perheen hyvinvoinnin edistämiseksi on perusteltua. Vanhemmuuden voimavarat, vanhempien parisuhteen toimivuus ja vastuullinen vanhemmuus vaikuttavat koko perheen hyvinvointiin, siksi lapsen hyvinvointia voidaan parhaiten edistää toimimalla yhdessä kotien kanssa ja vahvistamalla vanhemmuutta (STM 2008, 55, 57).

Isien kokemusten selvittäminen on tärkeää. Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) (1999) julkaisemassa isätoimikunnan mietinnössä on esitetty isyyden tutkimisen tarpeellisuutta. Yhtenä näkökulmana ehdotettiin isyyteen kasvamisen ja isyyteen sitoutumisen oppimisen sekä vanhemmuuden tukemisen tutkimista. (STM 1999.) Isyyttä voidaan myös oppia ja isyyden mahdollistamiseen kaivataan usein ulkoista tukea miehen ja lapsen välisen luonnollisen vuorovaikutuksen lisäksi (STM 2007). Myös Terveys 2015 -ohjelmassa korostetaan valtion, kuntien, järjestöjen ja elinkeinoelämän yhteistyön kehittämistä perheiden tukemiseksi ja toimintasuuntana perhe-elämää koskevien palvelujen kehittämistä (STM 2001, 23, 25).

2000- luvulla on alettu tutkia isyyttä ja isyyden tukemista, mutta isien kokemuksia vertaistuesta on tutkittu vain vähän. Isyyden tukemista yleisellä tasolla ovat tutkineet Suomessa mm. Säävälä, Keinänen ja Vainio (2001), Viljamaa (2003), Kaila-Behm (1997), Paavilainen (2003) ja Mesiäislehto-Soukka (2005). Viljamaan (2003) mukaan neuvolassa tulisi huomioida erityisesti ensimmäistä lasta odottavien äitien ja isien eriytyneet tarpeet vanhemmuuden kehitystehtä-

viä pohdittaessa sekä sosiaalista tukea annettaessa. Perhekeskeisessä työssä ja vertaisryhmissä voidaan parhaiten ottaa nämä tarpeet huomioon. Neuvola tarjosi perhekeskeistä palvelua vain pienelle vähemmistölle. Vertaistukea mahdollistavia palvelumuotoja sai vain 16.5 % vanhemmista neuvolasta. Perheet kokivat palvelut perhekeskeisimmäksi esikoisen ensimmäisen ikävuoden aikana. (Viljamaa 2003, 75 - 76, 114.) Vesterlinin (2007) mukaan perheen onnistunut varhainen tukeminen näyttäisi vaativan ammattihenkilön ohjaamaa vertaisryhmätukea (Vesterlin 2007, 54).

## 2 ISÄKSI KASVAMINEN JA ISYYDEN ROOLIT

Äitiys ja isyys ovat erilaisia ilmiöitä, esimerkiksi sitoutumisessa vanhemmuuteen on eroja (Viljamaa 2003, 25). Kaila-Behm (1997) toteaa, että esikoisen isäksi kasvaminen alkaa jo raskauden alkuvaiheessa, mutta lapsen synnyttyä isäksi tuleminen konkretisoituu (Kaila-Behm 1997, 122). Isäksi kasvamiseen vaikuttavat omat arvot, lapsuudenkoti, perheellisten ystävien kokemukset, koulutus ja ammatti ja perheen muiden lasten kasvattaminen. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 121.)

Isälle tulee antaa tilaa ja mahdollisuus ilmaista ajatuksiaan sekä rohkaista häntä tunteisiinsa, sillä lapsen odotus on molemmille vanhemmille kasvun aikaa, vanhemmaksi tulemisen prosessia. Miehellä odotus on ennen kaikkea psyykkinen prosessi. Erilaiset uudet asiat ja muutokset odotusaikana, kuten seksuaalisuuteen, käyttäytymiseen ja ulkonäköön liittyvät seikat, vaikuttavat isään yksilöllisesti. Odottavan äidin tunnetilat ja ajatukset vaikuttavat miehen tunteisiin ja aiheuttavat jopa ahdistusta ja epävarmuutta. (Säävälä, Keinänen & Vainio, 2001, 12 - 13.) Kaila-Behmin (1997) tutkimuksessa isät toivat esiin laajasti huolia ja pelkoja isäksi työskentelyssä. Taustalla saattavat olla juuri isän pelot ja ahdistus, joita hän ei helposti myönnä yhteiskunnassamme vallitsevien normien vuoksi. Miehellä helpottavaa oli tietoisuus siitä, että muillakin

miehillä oli samanlaisia kokemuksia ja että se on normaalia. (Kaila-Behm 1997, 123 - 124.)

Viljamaan (1998) mukaan Nieminen & Nummenmaa (1985) ovat jaotelleet isän keskeisimmiksi yksilöllisiksi kehitystehtäviksi isyyden integroimisen osaksi omaa persoonallisuutta, luopumisen pojan roolista ja siirtymisen isän rooliin, suhteen kehittymisen syntyvään lapseen, puolisoitten välisen parisuhteen kehittämisen niin, että siinä on tilaa uudelle perheenjäsenelle sekä orientoitumisen uuteen tilanteeseen (Viljamaa 1998, 4).

Kaila-Behm (1997) osoitti tutkimuksessaan, että on olemassa neljä isänä olemisen tapaa: tukihenkilö, kumppani, sivustaseuraaja ja perheenpää. Tukihenkilöisillä oli romanttinen ja samaistuva suhtautuminen puolisoon, he tukivat kumppania synnytyksessä ja imetyksen aikana, jopa liikaakin. Kumppani-isät olivat perhekeskeisiä ja lapsenhoitoon osallistuvia, heille ominaista oli toimia yhteistyökumppaneina synnytyksen ja imetyksen aikana. Sivustaseuraajaisia kuvasi parhaiten syrjäänvetäytyvyys ja poissaoleminen. Perheenpääisät olivat omaksuneet perinteisen perheen elättäjän sekä synnytys- ja imetysvalmentajan roolin. Isien väliset erot olivat enemmän yksilöllisiä kuin esimerkiksi isän ikään liittyviä. Eroavaisuudet liittyivät koettuun valmiuteen isäksi, parisuhteen toimivuuteen sekä valitsemansa isänä olemisen tavan sopivuuteen. (Kaila-Behm 1997, 125.)

Monelle miehelle isäksi kutsuminen on tärkeää, vaikka suhde lapseen olisi etäisempi esimerkiksi avioeron jälkeen. Lapsen kokemus isästä voi henkilöityä useampaan kuin yhteen henkilöön, esimerkiksi uusperheissä. Vaikka mies olisi muiden mielestä kelvoton isä, voi lapsi kokea hänen tarjoaman isyyden ainutkertaisena ja hyvinkin merkityksellisenä. (Huttunen 2001, 57 - 58.)

Isyyttä voidaan tarkastella neljästä eri näkökulmasta. **Biologisen isyyden** osoittaminen on yksiselitteisintä ja se henkilöityy vain yhteen henkilöön. Yhteiskunta määrittelee isyyttä usein biologisen isyyden kautta. **Juridinen eli laillinen isyys** määrittelee, kenellä on yhteiskunnan antamia oikeuksia ja velvollisuuksia lapseen nähden lain edessä. Juridisen isyyden voi saada kolmella



tavalla. Avioliiton kautta, isyyden tunnustamisen tai vahvistamisen ja adoption kautta. Juridiseen isyyteen liittyy vanhemmuuden lisäksi huoltajuus ja elatusvelvollisuus, sekä joissain tapauksissa myös tapaamisoikeus- ja asumiskysymykset. Näistä on säädetty erikseen lait, jotka määrittävät tarkemmin oikeuksia ja velvollisuuksia. (Huttunen 2001, 57 - 61.)

**Psykologinen isyys** tarkoittaa tunteisiin ja kiintymykseen perustuvaa suhdetta. Psykologista isyyttä arvioitaessa on ensisijaista lapsen kokemus, ketä hän pitää isänään. Miehen näkökulmasta se ilmenee haluna suojella, hoivata ja tukea lapsen kehitystä henkisesti. Kiintymyssuhde, joka syntyy miehen ja lapsen välille, on verrannollinen äidin ja lapsen väliseen kiintymyssuhteeseen. Tämä suhde tarjoaa molemmille osapuolille tyydytystä ja laaja-alaista henkistä yhteyttä. **Sosiaalinen isyys** on elämän jakamista lapsen kanssa. Siihen sisältyy arjen elämistä lapsen kanssa, hoivaa, huolenpitoa sekä aikaa lapselle. Sosiaalisen isyyteen liittyvä tärkeä piirre on esiintyminen lapsen kanssa erilaisissa tilanteissa, joissa ympäristö tulkitsee miehen lapsen isäksi. Sosiaalinen isyys ei ole sitovaa, vaan sitä voi tarjota kuka tahansa lapselle läheinen mieshenkilö ns. miehenmalli. Sosiaalisesta isyydestä esimerkkinä voidaan mainita sijaisperheet, joissa suhde voi saada psykologisen isyyden piirteitä. (Huttunen 2001, 62 -64.)

## 3 ISYYDEN VAHVISTAMINEN

### 3.1 Jaettu vanhemmuus perheen hyvinvoinnin tukena

Säävälän, Keinänen & Vainion (2001) mukaan generatiivisuuden käsitteen on luonut Erik H. Erikson. Erikson (1982) tarkoitti sillä halua ja kykyä hoitaa ja huolehtia seuraavasta sukupolvesta. Tärkeintä isyydessä on yrittää parhaan mukaan luoda lapselle turvallisuutta, jatkuvuutta sekä muodostaa suhde lapseen. (Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 2.)

Jaettu vanhemmuus puolestaan tarkoittaa isän vahvaa osallistumista ja sitoutumista lapsen hoitoon. Parhaimmillaan kumpikin vanhempi sitoutuu vanhemmuuteen yhtä voimakkaasti. Molemmat vanhemmista pystyvät ja haluavat osallistua lähes kaikkiin kodin ja lasten hoidossa eteen tuleviin töihin. Jaetussa vanhemmuudessa molemmat vanhemmat pyrkivät tasapainoon työn ja perheen välillä. Kumpikin vanhemmista on lapselle sekä hoivan että hellyyden antajia sekä yhdessä sovittujen rajojen pitäjiä. (Hermanson 2008.)

Hoivaava isä osaa olla lapsen saatavilla ja laittaa omat tarpeensa syrjään omasta kyllästymisestä riippumatta. Lapsi kaipaa passiivista yhdessäoloa eli saatavilla oloa, lasta mennään auttamaan ja lohduttamaan, kun tämä ilmaisee tarpeensa. (Hermanson 2008.)

Perhemalleja on monenlaisia. Osa isistä kokee, että heidän tehtävänsä on vastata perheen toimeentulosta entistä ahkerammin. Äidin tehtävänä on hallita kotia. Jos kummallakin puolisoilla on vahva kokemus perinteisen mallin oikeellisuudesta, voi se perheelle sopia parhaiten. Usein äidillä on tällöin vahva naisten yhteisö, jossa hän voi kokea yhteenkuuluvuutta. Mies voi rakastaa perhettään myös tuomalla toimeentulon kotiin. (Hermanson 2008.)

Monessa nykyajan perheessä kuitenkin koetaan, ettei perinteinen perhemalli toimi. Perinteinen perhemalli syrjäyttää isän helposti perheen ulkokehälle ja äidillä ei ole yhteisöä, johon hän kuuluisi. Isä alkaa kokea mustasukkaisuutta, kun vauva vie äidin huomion, eikä äiti ole entiseen tapaan valmis esimerkiksi seksiin. Äiti voi puolestaan olla mustasukkainen niistä sosiaalisista suhteista, joita isällä on esimerkiksi työpaikalla. (Hermanson 2008.)

Jokainen perhe on yksilöllinen ja sen sisällä vallitsee omanlainen, perheelle tyypillinen vuorovaikutus. Kun perheeseen syntyy uusi jäsen, syntyy samalla uusia rooleja, isä ja äiti. Parisuhteesta tulee näin kolmiosuhde. (Säävälä ym. 2002, 25 - 27.) Uudet tutkimukset osoittavat, että vauva pystyy kiintymään sekä isään että äitiin ja erottamaan nämä toisistaan (Hermanson 2008). Hoitava isyys on merkityksellistä sekä miehelle, lapselle että parisuhteelle. Isällä on mahdollisuus luoda yhtä läheinen kiintymyssuhde lapseen kuin äidillä, tämä

edellyttää varhaista vuorovaikutusta. Hoivaava vanhemmuus ei tarkoita vanhempien välistä kilpailua, vaan arjen pyörittämisen keskellä tilaisuuksia hoivaan ja huolenpitoon on molemmilla. Tällöin kummallakin vanhemmalla on mahdollisuus toteuttaa vanhemmuutta omalla persoonallisella tavallaan. (Huttunen 2001, 182 - 185.) Parisuhde voi usein paremmin, kun lapsenhoito on molempien vanhempien vastuulla (Hermanson 2008).

Jaetussa vanhemmuudessa miehellä on oikeus itse määritellä miehuutensa rajat. Isyyden tuomista haasteista selviytyminen oman mallin mukaan antaa miehelle itseluottamusta sekä vahvistaa häntä toimimaan tulevaisuuden haasteissa, esimerkiksi kasvattajana lapsen varttuessa. Generatiivinen isyys voi olla merkittävä tekijä miehelle väkivallan ehkäisijänä, koska miehellä on silloin oikeus osoittaa hoivaa ja hellyyttä. (Säävälä ym. 2002, 23 - 24.) Huttusen (2001) mukaan osalle miehistä tietoisuus oman perimän siirtymisestä seuraavalle sukupolvelle on merkityksellistä (Huttunen 2001, 58 - 59).

Jaettu vanhemmuus on parhaimmillaan yksi miehisyyden ulottuvuus. Huttusen (2001) mukaan isyys syntyy miehen ja lapsen välillä vallitsevasta henkilökohtaisesta suhteesta, johon liittyy vuorovaikutus, tunteet sekä kiintymys. Hoiva on osa miehisyyttä, joka korostaa miehen vanhemmuutta sekä antaa lapselle rikkaan mallin tunteiden ilmaisemisesta. (Huttunen 2001, 60, 182 - 185.) Miehelle isyys tarjoaa uusia ulottuvuuksia omaan persoonaan ja mieheyteen. Lapsi tarjoaa miehelle mahdollisuuden tuntea aiemmin kokemattomia tunteita, tämä voi lisätä kykyä empatiaan ja avata uusia tapoja ilmaista tunteita. Lapsi on voimavara. Parhaimmillaan miehen ja lapsen välille jo lapsuudessa syntynyt suhde kestää läpi elämän ja on molemmille ainutlaatuinen. (Säävälä ym. 2002, 23 - 24.)

Isän vaikutus lapsen kehitykselle on vahvistava. Lapselle on tärkeää, että hänelle muodostuu tiivis suhde kahteen hoivaavaan vanhempaan. Tämä mahdollistaa lapsen tunteiden käsittelyn monipuolisuuden. (Huttunen 2001.) Vauva saa jaetusta vanhemmuudesta turvaa ja tukea kehitykselleen (Hermanson 2008). Isän tuki ja aktiivinen läsnäolo edistää lapsen tervettä kasvua ja kehi-

tystä, vähentää poikien käyttäytymishäiriöitä ja tukee lapsen kognitiivista kehitystä (STM 2008, 56). Molempien vanhempien persoona ja erilaiset vuorovaikutusmallit rikastuttavat lapsen kehitystä ja lapsi oppii ihmisten erilaisuuden (Säävälä, Keinänen & Vainio 2002). Isien tukeminen on välttämätöntä perheiden toimivuuden parantamiseksi, mikä taas on tärkeää lasten suotuisalle kasvulle ja kehitykselle (Kolimaa & Pelkonen 2007).

Perheen aikuisten erilleen ajautumista vauvaperheessä ehkäisee vanhemmuuden jakaminen. Usein ristiriitojen syy on isän jääminen perheessä ulkopuoliseksi, äidin keskittyessä vauvan hoitamiseen. Pahimmillaan isän täytyy kilpailla äidin huomiosta, äiti taas voi kokea turhaumista. Isän ulkopuoliseksi jääminen voi usein johtua siitä, ettei hänellä ole tilaa olla lapsen kanssa. Pahimmillaan epätasapaino voi johtaa erilaisiin ongelmiin, parisuhteen ulkopuoliseen suhteeseen, perheväkivaltaan tai avioeroon. (Säävälä ym. 2002.)

Äitien olisi hyvä huomata antaa isälle tilaa. Isän osallistuminen vauvan hoitoon tasapainottaa perheen rakennetta ja antaa äidille aikaa huomioida myös isää. Perheen arjen askareiden jakaminen vanhempien kesken luo tasavertaisuutta, eikä arki ole ennalta sovitun kaavan mukaista. Jaetussa vanhemmuudessa lapselle turvataan läheisen huolenpito esimerkiksi tilanteessa, jossa äiti sairastuu synnytyksen jälkeiseen masennukseen. Isän osallistuminen lapsen hoitoon ehkäisee äidin liiallista uupumista ja estää mahdollisten vakavampien ongelmien syntyä. (Säävälä ym. 2002.)

Jaetun vanhemmuuden toteuttaminen ei kuitenkaan ole helppoa, sillä harvalla on nykypäivään soveltuva malli omasta lapsuudestaan. Elämäntyylin muuttaminen vauvan ehtojen mukaiseksi voi myös tuntua vaikealta ja vauva saattaa tuntua vaikeahoitoiselta. Työelämän paineet voivat hankaloittaa uuden elämäntyylin omaksumista. Äiti voi tietämättään mitätöidä isän pyrkimyksiä, pahimmillaan lapsen hoidon jakaminen voi johtaa vanhempien väliseen valtataisteluun. (Hermanson 2008.)

## 3.2 Isyyden tukeminen

Palvelujärjestelmän tasapuolisella suhtautumisella sekä naisen että miehen vanhemmuuteen voidaan vahvistaa vanhempien asemaa ja tukea heidän vanhemmuuteen kasvua. Isien mukaan saaminen edellyttää palveluiden kehittämistä, kuten iltavastaanottoa, miehille sopivan neuvolaympäristön suunnittelua, isiä mukaan ottavia toimintatapoja sekä yhteistyön kehittämistä isätyötä tekevien kanssa. (STM 2008, 56.)

Lastenneuvoloitten tulee tukea koko perheen hyvinvointia. STM:n (1999) isätoimikunnan ehdotuksessa esitetään, että äitiys- ja lastenneuvolatoimintaa kehitettäisiin tukemaan entistä paremmin parisuhdetta, vanhemmuutta ja isyyttä perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Isien aktiivisuutta voitaisiin lisätä esimerkiksi isäryhmätoiminnalla. Toimikunta painottaa myös riittävien voimavarojen tarpeellisuutta ehkäisevissä terveydenhuollon palveluissa. (STM 1999.) STM (2004) suosittelee neuvoloita tukemaan isän ja äidin vanhemmaksi kasvamista sekä kertomaan jaetun vanhemmuuden eduista. (STM 2004, 84.)

Nykyaikainen äitiys ja isyys ovat elämänvaiheina vanhemmille sellainen kokemus, että ulkopuolista tukea tarvitaan. Hoitotyöntekijöiden työtä ajatellen se merkitsee sitä, että vanhemmuuteen yksilön ja perheen kokemuksena pitää paneutua systemaattisesti siitä tietoa keräten. Vain siten saadaan vanhemmuus äideille ja isille itselleen jäsentymään mielekkääksi osaksi elämää. Vanhemmaksi kasvamisessa ei riitä pelkkien lastenhoito-ohjeiden antaminen, vaan vanhemmuus pitää nähdä laajasti perhe-elämää koskettavana ja siihen vaikuttavana asiana. (Halonen 2000, 53.)

Kolimaa ja Pelkonen (2007) selvittivät äitiys- ja lastenneuvolan valmiuksia tukea isyyttä. He toteavat, että isyyden tukemista neuvolassa on tutkittu melko vähän. Neuvolassa isien tukemisen keskeisimmät aiheet olivat vanhemmuus, isän suhde lapseen ja isän roolin tukeminen, lisäksi tärkeitä sisältöjä olivat isät ja synnytys, isäksi kasvaminen, parisuhde ja seksuaalisuus, perhevapaamahdollisuudet, isän elintavat sekä isän jaksaminen. (Kolimaa & Pelkonen 2007,

32 - 33.) Perheet kokivat neuvolassa hyödyllisimmäksi lastenkasvatuksen, vanhemmuuden ja perheen terveyden tukemisen (Löthman-Kilpeläinen 2001, 76).

Isien neuvolakäynnit lisääntyivät selvästi vuosien 2001-2006 aikana. (Kolimaa & Pelkonen 2007, 32.) Neuvolasta isät toivoivat ristiriidatonta ja ajantasalla olevaa, konkreettista tietoa. Isät työstivät lasta tutuksi ajatuksissaan pohtimalla, vertailemalla ja sovittelemalla uutta tietoa itselleen sopivaksi (Kaila-Behm, 1997).

Miehen varmistuttua esikoisen tulosta lisääntyy tiedon tarve esikoisesta ja tulevasta arkielämän muutoksesta. Realistinen tieto ja kuva lapsiperheen arjesta helpotti arkeen sopeutumista esikoisen kanssa. Isät hankkivat tietoa oman puolison kautta, seuraamalla toisten lapsiperheiden arkea sekä muistelemalla oman isän toimintaa. Isillä oli huoli lapsen terveydestä puolison odotusaikana, synnytyksen kuluessa ja esikoisen syntymän jälkeen. Isillä oli lisäksi paineita suoriutua hyvin isänä olemisesta, lapsen hoidosta ja puolisolle apuna olemisesta sekä varsinkin raskauden alkupuolella huoli perheen toimeentulosta ja sosiaalisista asioista. Isät odottivat tukea äitiyshuollosta myös synnytyksen käsitteeseen (Kaila-Behm 1997, 122 - 124, 126).

Parisuhteeseen syntyy lapsen myötä uusia rooleja, joka voi aiheuttaa myös ristiriitaisia tunteita. Tämä tulee huomioida tukea tarjottaessa. Löthman-Kilpeläisen mukaan neuvolalta kaivattiin rohkaisua kiinnittämään enemmän huomiota vanhemman jaksamiseen ja parisuhteen hoitamiseen. Terveystoimijat tarvitsevat valmiuksia parisuhteen tukemiseen ja voimavarojen vahvistamiseen. (Löthman-Kilpeläinen 2001, 79 - 80.)

Parisuhde toimii parhaimmillaan voimavarana vanhemmuudelle. Mesiäislehto-Soukan (2005) mukaan hyvä parisuhde edesauttoi uuteen elämäntilanteeseen sopeutumisessa (Mesiäislehto-Soukka 2005, 122). Kaila-Behmin (1997) tutkimuksessa isät kertoivat puolisosuhteen lähentyneen ja syventyneen sekä arvostuksen puolisoa kohtaan lisääntyneen synnytyksen jälkeen. Lisäksi yhtei-

nen lapsi, lapsen odotus, synnytykseen osallistuminen ja vastuu lapsesta sekä yhteinen kokemus yhdistivät paria. (Kaila-Behm 1997, 126, 127.)

Lapsen odotus ja syntymä aiheutti myös ristiriitoja perheessä. Isät havaitsivat, että puoliset odottivat enemmän huomiota, mutta he eivät kuitenkaan keskustelleet asiasta juurikaan yhdessä, jolloin puolison toiveet saattoivat jäädä epäselviksi isille. Parisuhteen tukeminen tästä näkökulmasta oli tärkeää. Terveystenhoitajat kertoivat puolestaan vaikeudesta tukea ongelmajareja. (Kaila-Behm 1997, 126, 127.)

Isät kertoivat puolisoltaan saamastaan tuesta isäksi työskentelyssä puolisoitten joko mahdollistajana kannustavan tai estävän isän osallistumisen. Kun puolison isälle asettama ja isän valitsema isänä olemisen tapa ovat tasapainossa, se edistää isäksi työskentelyä (Kaila-Behm 1997, 127). Kaila-Behmin (1997) mukaan isät kokivat puolison odottaneen raskausaikana ja lapsen synnyttyä isältä melko paljon tukea. Jos puolison raskaudessa, synnytyksessä tai lapsen kasvussa ja kehityksessä oli ongelmia, isät työstivät näitä asioita yksin. (Kaila-Behm 1997, 126, 127.)

Isäksi työskentelyä voidaan tukea konkretisoimalla ja perehdyttämällä tulevia isiä lapsen tuomaan arkipäivän elämään. Isäksi työskentelyä voidaan tukea mahdollistamalla ja kannustamalla isää osallistumaan sekä luomalla asianmukaiset olosuhteet isän osallistumiselle. Samalla voidaan keskustella isäksi tulemisen kokemuksista ja mahdollisista huolista siihen liittyen. (Kaila-Behm 1997, 125.) Löthman-Kilpeläisen (2001) tutkimuksessa ilmeni, että tunteista puhuminen on tärkeää ja perheet halusivat myönteistä palautetta vanhemmuudesta ja vahvuuksistaan vanhempina (Löthman-Kilpeläinen 2001, 78 - 79).

## 4 VERTAISTUKI

### 4.1 Vertaistuki käsitteenä

Vertaistuella tarkoitetaan joko vapaamuotoisesti tai organisoidusti järjestäytyntä keskinäistä apua ja tukea, jonka avulla samassa elämäntilanteessa olevat tai samankaltaisia elämänkohtaloita kokeneet ihmiset pyrkivät yhdessä etsimään tukea, selvittämään ja ratkaisemaan elämäntilannettaan. Vertaistuen lähtökohtana on henkilön omat sisäiset voimavarat, jotka voidaan saada käyttöön vertaistukiryhmätoiminnan avulla. Vertaistukiryhmään lähtemisen edellytyksenä on, että henkilö ensin itse tunnistaa oman elämäntilanteensa ja haluaa siihen muutosta. (Versova 2007.) Vertaisryhmien tavoitteena on tarjota mahdollisuus jakaa kokemuksia siinä laajuudessa, mihin yksilö kokee olevan tarvetta. Tämä perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja vastavuoroisuuteen. (Kinnunen 2006.)

Vertaistuella tarkoitetaan toisen samanlaisessa elämäntilanteessa elävän henkilön antamaa sosiaalista tukea. Vertaisryhmätoiminta mahdollistaa kokemusten jakamisen muiden kanssa ja vertaistuen sekä uusien sosiaalisten verkostojen syntyminen. Vertaistuen mahdollistavaa ryhmätoimintaa vanhemmuuden tukemiseksi tulee kehittää. Perheissä vallitsevat erilaiset lähtökohdat edellyttävät ryhmätoiminnalta jatkuvaa kehittymistä, monimuotoisuutta ja vaihtoehtoja. (STM 2008, 51, 56)

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan vertaistuen hyödyntämiseksi moniammatillisesti suunniteltua vanhempainryhmätoimintaa tulee järjestää vähintään ensimmäistä lasta odottaville vanhemmille. Ennen ja jälkeen lapsen syntymän, voi ryhmäneuvonta olla yksilöneuvontaa tuloksellisempaa ja taloudellisempaa. Olisi perusteltua, että vertaistuen mahdollistavia ryhmiä järjestetään perhevalmennuksen ja lasta odottavien perheiden ryhmien lisäksi myös lasta kasvattaville perheille, ainakin lapsen ensimmäisenä ikävuotena, sillä se edistää lapsiperheiden yhteenkuuluvuutta, perheiden keskinäistä yhteistyötä



ja toistensa tukemista. (STM 2008, 56.) Parhaimmillaan vertaisryhmä tukee jäsentensä rakentavaa itsetuntemuksen lisääntymistä ja sitä kautta myös tunnistamattomien voimavarojen löytymistä (Heiskanen & Hiisijärvi 2009).

## 4.2 Vertaistuen merkitys isyydelle

Kinnusen mukaan miehet kokivat vanhemmuuden jakamisen kokemuksen tasolla vertaisryhmissä itselleen luontevaksi tavaksi vahvistaa vanhemmuuttaan (Kinnunen 2006, 82). Vanhempien osallistuminen ryhmätoimintaan mahdollisti vertaistuen ja ammattihenkilöiden antaman ohjauksen (Vesterlin 2007, 38 - 39). Vertaistuki toteutuu täydessä merkityksessään vanhempien kuvaamana vasta heidän löytäessään itselleen vertaiset toisista vanhemmista, joiden arjen kokemus on riittävän yhtenevä omien henkilökohtaisten kokemusten kanssa (Kinnunen 2006, 62).

Vanhemmuuden jakaminen vertaisryhmissä edellyttää luottamuksellisen ilmapöytäkirjan. Rajoista sopiminen luo ryhmälle pelisäännöt, rajoista sopimisen jälkeen ryhmä voi toimia perustehtävänsä mukaisesti, jolloin ryhmäprosessiin liittyvä jäsenten keskinäinen tutustuminen syvenee. Tämä rakentaa myös vertaistoimintaan osallistuneiden luottamusta toisia vanhempia kohtaan. Ansaittu luottamus syntyy puolestaan sosiaalisen vuorovaikutuksen myötä. Ihmisiin kohdistuva luottamus synnyttää myös terveyttä. Vertaisryhmissä luottamus lunastetaan vaiheittain vanhempien oppiessa tuntemaan toisensa sekä persoonina että vanhempina. (Kinnunen 2006, 80.)

Vanhemmat odottivat ammatillista ohjausta ja neuvontaa pääasiassa lasten kasvuun ja kehitykseen sekä kasvatukseen. Samassa elämäntilanteessa olevien perheiden tapaaminen ja keskusteleminen avasi perheille uuden näkökulman omiin ongelmiin ja helpotti ahdistusta. Oma olo helpottui, kun kuuli, että myös toisilla perheillä oli samankaltaisia ongelmia. Ryhmätoiminnan jälkeen perhe nähtiin enemmän kokonaisuutena, ei vain jäsentensä summana. (Vesterlin 2007, 38 - 39, 42.) Vertaisryhmissä vanhemmille syntyy vahva kokemus,

etteivät he ole yksin ongelmiansa kanssa vaan kokemus on aito ja peittelemättömän myös toisille vanhemmille. Vertaisryhmässä saatu tuki vaikutti joidenkin vanhempien kokemuksen mukaan oman ajatusmaailman muuttumiseen. (Kinnunen 2006, 66, 82.)

Hopian (2006) tutkimuksessa somaattisesti pitkäaikaissairaana lapsen perheen yhtenä selviytymiskeinona toimi vertaisperheisiin tutustuminen (Hopia 2006, 64). Nummen (2007) tutkimuksessa isät kokivat samassa elämäntilanteessa olevien perheiden vertaistuen tärkeäksi, koska lapsen saamisen jälkeen vanha ystäväpiiri kaikkosi. Isät saivat tukea muilta lapsiperheiltä ja järjestettävä vanhempi-lapsitoiminta koettiin tärkeänä. (Nummi 2007, 70 - 72.)

Kaila-Behmin (1997) tutkimuksessa isät kertoivat arvostaneensa sellaista tietoa, mitä muut isät kertoivat. He toivoivat vertaisryhmiä myös lapsen synnytyä. Isien tiedon tarve oli voimakkainta perhevalmennuksen ajankohtana. Heitä kiinnosti eniten raskauden ja synnytyksen kulku, sikiön kehitys, vastasyntyneen hoito ja isän osuus synnytyksessä. Parisuhteeseen ja seksiin liittyvät tiedot puolestaan koettiin vähemmän tärkeäksi, perhevalmennuksesta heille riitti, kun he saivat tietoa mistä saa apua, kun tulee ongelmia. (Kaila-Behm 1997, 123, 125 - 126.)

Kolimaan ja Pelkosen (2007) mukaan STM:n (2006) selvityksessä havaittiin, että perhevalmennus on isien vakiintunein tukimuoto, siihen isät osallistuivat yleisimmin, vastaanotolle isät sen sijaan tulivat harvemmin. Neuvolan omien isäryhmien järjestäminen oli harvinaista. (Kolimaa ym. 2007, 32.) Paavilaisen (2003) tutkimustulosten mukaan isät kokivat vahvistusta isyyteen miesten keskinäisistä rituaaleista. Sellaisia olivat esimerkiksi varpajaiset. Isät valmentautuivat isyyteen pohtimalla omaa itseään tulevina isinä ja vauvan tuomia muutoksia. (Paavilainen 2003, 78.)

Ryhmätoiminta antoi perheille mahdollisuuden viettää aikaa toisten vanhempien kanssa ilman lapsia, jakaa kokemuksia sekä kuunnella muiden tarinoita. Vanhempien omat käsitykset vahvistuivat tai he saivat uusia ajatuksia kuunnellessaan muiden kertomuksia, vaikka perheiden tilanteen vaihtelivatkin. Ver-

taisryhmätoiminnan avulla perheille syntyi uusia keskustelukanavia. Lisäksi ryhmässä käydyt keskustelut saivat vanhemmat keskustelemaan samoista teemoista myös kotona, elvyttäen sekä perheiden sisäistä vuorovaikutusta että parisuhdetta. Ryhmässä käytyjen keskustelujen pohtiminen auttoi näkemään asioita uudesta näkökulmasta, muuttamaan käytännössä vanhoja rooleja ja käyttäytymismalleja. (Vesterlin 2007, 38 - 39.) Kinnusen (2006) mukaan vanhemmat kertovat tarvitsevansa ymmärtäjää ja kuuntelijaa arjen kokemusten jakamiseen, ymmärtääkseen paremmin itseään ja omia tunteitaan. Puhumisen tarpeensa vanhemmat liittävät tarpeeseen pohtia omaa elämäänsä ja vanhemmuuttaan. Isät puhuvat vertaisuudesta ja kaveruudesta, jota haetaan vertaistoiminnan kautta itselle ja koko perheelle. (Kinnunen 2006, 82.)

Viljamaan (2003) mukaan avoliitossa olevat miehet odottivat vertaistukea enemmän kuin avioliitossa olevat. Sellaiset isät, jotka saivat tukea ystäviltaan tai työtovereiltaan, odottivat myös neuvolan vertaistukea enemmän. (Viljamaa 2003, 100 - 101.)

On myös huomioitava, että tietoyhteiskunta-ajan vanhemmat pohtivat vanhemmuuttaan yhä useammin verkkoneuvolassa, joka saattaa olla yhä käytetympi vertaistuen muoto. Onkin hyvä, että tarjolla on monia vertaistuen muotoja, sillä vanhempien suhtautuminen pienryhmiin on hyvin kahtiajakautunut – osa toivoi niitä varsin paljon, osa ei ensinkään. (Viljamaa 2003, 117.)

Vanhempien vertaisryhmien toiminta on keskeinen, mutta liian vähän käytetty keino sekä parisuhteen että vanhemmuuden taitojen parantamiselle ja kokemusten välittämiseksi. Hyvä parisuhde antaa voimaa vanhempana olemiselle ja jaksavat vanhemmat ovat lapsen elämän turva ja ilo. (Paavola 2004, 4.)

### **4.3 Isän Paikka -vertaistukiryhmä**

Opinnäytetyön aihe on hyödyllinen ja ajankohtainen, koska isien kokemuksia vertaistuesta on tutkittu vähän. Tämä opinnäytetyö on ensimmäinen Isän paik-

ka -vertaistukiryhmää käsittelevä opinnäytetyö. Isän paikka -ryhmästä on aikaisemmin kerätty kirjallista palautetta ryhmään osallistuneilta ja ryhmän ohjaajia on haastateltu ulkopuolisen tutkijan toimesta (Sosiaaliportti 2009).

Jyväskylän kaupungin perheneuvola palvelee jyväskyläläisten lisäksi useita Jyväskylän seudun kuntia. Kaikki palvelut ovat kuntalaisille maksuttomia. Isän paikka -ryhmiin ei ole rajattuja ilmoittautumisaikoja vaan niihin voi ilmoittautua jatkuvasti. Ryhmänohjaajina ovat toimineet isätoimintaa kehittävä perhetyöntekijä ja perheneuvolan psykologi. Ryhmät ovat kokoontuneet perheneuvolan tiloissa ja ovat vakiintuneet osaksi perheneuvolan ryhmätoimintoja. (Sosiaaliportti 2009.)

Isän paikka -ryhmä on viisi kertaa kokoontuva pienten lasten isille suunnattu vertaisryhmä. Ryhmän tarkoituksena on tukea lasten ja koko perheen hyvinvointia vahvistamalla isyyttä, isien ja lasten vuorovaikutusta, vanhemmuutta ja parisuhdetta. Vahvistunut isyys vaikuttaa miehen isäkuvaan, parisuhteeseen sekä lasten ja isän väliseen vuorovaikutukseen. Tätä kautta miehen rooli isänä ja tasavertaisena vanhempana edistää koko perheen hyvinvointia. (Sosiaaliportti 2009.)

Isien kohtaaminen ja heidän keskinäinen vertaistuki ennaltaehkäisee perheeseen, parisuhteeseen tai lapsen kasvatukseen liittyvien pulmien syntymistä. Ryhmätoiminnan avulla voidaan vahvistaa samanaikaisesti usean miehen isyyttä. Ryhmä mahdollistaa miesten välisen keskustelun isyyteen liittyvistä teemoista ja vertaisuuden kautta ryhmä tukee isyyttä. Keskustelun teemoja ovat olleet isäksi tuleminen ja isyyden synty, isän paikka ja vanhemmuuden roolit, parisuhde ja seksuaalisuus sekä ajankäyttö, työ, perhe ja harrastukset ja lisäksi yksi yhteisesti sovittu teema. (Sosiaaliportti 2009.)

## **5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET**

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää isyyden tukemisessa ja terveydenhoitotyön kehittämisessä sekä Isän paikka -ryhmän toiminnassa. Opinnäytetyön tavoitteena on kuvata isien kokemuksia vertaistukiryhmästä.

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä on selvittää:

Miten isät ovat kokeneet vertaistoiminnan.

Millaisia kokemuksia isillä on vertaistuen vaikutuksesta isyyteen.

Miten isät ovat kokeneet vertaistuen vaikuttaneen perheen hyvinvointiin.

## **6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS**

### **6.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä**

Valitsimme opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimusmenetelmän. Se sopi työhömme, sillä halusimme saada tietoa isien kokemuksista saamastaan vertaistuesta Isän paikka-ryhmässä. Laadullisessa tutkimuksessa kuvataan todellista elämää ja tutkitaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkittava tieto hankitaan osallistujilta ja tutkimuksen kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160.) Kananen (2008) mukaan laadullisen tutkimuksen avulla pyritään ymmärtämään ilmiötä syvällisesti. Ilmiötä kuvataan, pyritään ymmärtämään ja annetaan sille merkityksiä. (Kananen 2008, 24.)

## 6.2 Aineistonkeruu Isän paikka- vertaistukiryhmästä

Opinnäytetyön tutkimusaineisto hankittiin Jyväskylän kaupungin perheneuvolan järjestämän Isän paikka -vertaistukiryhmään vuonna 2008 osallistuneilta isiltä. Tutkimusluvan saamiseksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun yhteistyösopimus (liite 1) hoidettiin Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden keskukselta.

Tutkimusaineisto hankittiin tutkimukseen osallistujilta kirjoitelman muodossa, avointen kysymysten avulla, jotka perustuvat opinnäytetyössämme käytettyyn tietoperustaan ja opinnäytetyömme tutkimustehtävään. Tutkimusaineisto kerättiin huhti- ja toukokuun 2009 aikana.

Opinnäytetyömme työelämän yhteyshenkilönä toimi Mika Janhunen, Jyväskylän kaupungin perheneuvolan psykologi. Hän lähetti tutkimukseen osallistuville isille toimittamamme kirjekuoret, jossa sisällä oli saatekirje (liite 2), kysymyslomake (liite 3), erillinen vastauspaperi ja palautuskirjekuori. Isät palauttivat vastauksensa opinnäytetyön tekijöille. Näin opinnäytetyön tekijät eivät tulleet tietämään isien henkilöllisyyttä.

Palautuskirjekuoren osoitimme Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden opintotoimistoon nimellämme, josta haimme kuoret niiden palaututtua. Olimme sopineet tästä yhteistyöstä Kyllönmäen opintotoimiston kanssa.

Tutkimusaineisto käsiteltiin anonymisti. Tutkimusaineisto säilytettiin niin, ettei se joutunut kenenkään ulkopuolisten käsiin. Kerättyä aineistoa käytettiin keväät 2009 vain tätä opinnäytetyötä varten, jonka jälkeen kaikki tutkimusaineisto hävitettiin tuhoamalla se paperisilppurissa.

Mikäli osallistuja vetäytyisi myöhemmin opinnäytetyöstä, kaikki häntä koskeva tieto poistetaan aineistosta. Tämän vuoksi numeroimme isille lähetettävät kirjekuoret ja meille palautuvat kysymyslomakkeet 1 - 10. Postittaessaan kirjekuoret Mika Janhunen merkitsi isien yhteystietolistaansa kunkin isän numeron.

Mikäli isä olisi halunnut vetäytyä opinnäytetyöstä myöhemmin, hän olisi ottanut saatekirjeen mukaisesti yhteyttä Mika Janhuseen, ja hän yhteystietolisansa perusteella kertoisi meille kenen aineiston poistamme tutkimusaineistostamme.

Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin kirjoitelmat laadituista teema-alueista. Laadullisen terveystutkimuksen ominaispiirteisiin kuuluu aineistonkeruu mahdollisimman avoimin menetelmin. Tutkimuksessa voidaan käyttää kirjallista materiaalia. (Kylmä & Juvakka 2007, 27.)

Kirjoitelman hyväksi puoliksi koimme sen, että isät saivat kirjoittaa kokemuksistaan silloin, kun heille itselleen se sopi parhaiten. Laadullisessa tutkimuksessa ei välttämättä tarvita läheistä kontaktia tutkittaviin. Kyselytutkimuksen avulla voidaan kerätä tutkimusaineisto kohtuullisella vaivalla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 189 - 190.) Kyselylomakkeen avulla voidaan päästä selville henkilöiden ajatuksista, tunteista tai kokemuksista (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 180).

Avoimet kysymykset vaikuttivat sopivilta tutkimukseemme. Avointen kysymysten avulla isillä oli mahdollisuus kertoa omin sanoin kerrottuja kokemuksia, sillä se ei johdattele vastauksiin. Avointen kysymysten avulla on mahdollista löytää vastaajille tärkeitä kokemukset. (Hirsjärvi ym. 2007, 196.) Avoimissa kysymyksissä esitetään kysymys ja jätetään tyhjä tila vastausta varten (Hirsjärvi ym. 2007, 193).

### **6.3 Tutkimusaineiston analyysi**

Kerätty aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi tarkoittaa erilaisia tapoja järjestää ja luokitella laadullista aineistoa. Se on käyttökelpoinen menetelmä mm. silloin kun tutkimuksessa on runsaasti kirjallista aineistoa. (Syvänen 1999.) Aineistolähtöisessä analyysissä pyrkimyksenä on luoda tutkimustuloksista teoreettinen kokonaisuus (Tuomi & Sarajärvi

2002, 97). Sisällön analyysiä käytetään tiivistämään kerätty tieto niin, että tutkittavia ilmiöitä voidaan kuvailla lyhyesti tai yleistettävästi tai niiden väliset yhteydet saadaan selkeinä esille (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 23).

Aineistolähtöisessä analyysissä analyysiyksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaisesti, mutta analyysiyksiköt eivät ole ennalta sovittuja. Analyysivaiheessa pyritään sulkemaan ulkopuolella aiheesta jo tiedossa olevat teoriat ja tulokset, sillä analyysi on aineistolähtöistä. Laadullisen tutkimuksen aineistosta löytyy useita kiinnostavia asioita, mutta tutkijan on valittava tarkkaan rajattu ilmiö ja kerrottava siitä kaikki mahdollinen. Se mistä tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita, näkyy tutkimustehtävästä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 94, 97).

Analyysi aloitetaan päättämällä mikä aineistossa kiinnostaa. Aineistosta erotetaan ja merkitään ne asiat, jotka kiinnostavat, kaikki muu jää pois tutkimuksesta. (Tuomi & Sarajärvi 2002.) Olennaista sisällönanalyysissä on tutkimusaineistossa olevien eroavaisuuksien ja samankaltaisuuksien löytäminen ja niiden erottaminen (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 23). Tekninen analyysi aloitetaan aineiston alkuperäisten ilmaisujen pelkistämällä eli redusoinnilla (Tuomi & Sarajärvi 2002). Aineisto pelkistetään esittämällä sille tutkimustehtävän mukaisia kysymyksiä (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 26 - 29).

Pelkistetyt ilmaukset kirjataan käyttäen aineiston termejä (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 26 - 29), ja ilmaukset ryhmitellään eli klusteroidaan yhteisiksi kokonaisuuksiksi, kategorioiksi (Tuomi & Sarajärvi 2002). Samaa asiaa tarkoittavat tekstin osat luokitellaan samaan luokkaan eli kategoriaan niiden merkityksien perusteella (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 23), ja luokka nimetään kuvaavasti eli abstrahoidaan. Luokkien muodostaminen on analyysin kriittinen vaihe, sillä tutkija päättää millä perusteella eri ilmaisut luokitellaan. Samansisältöiset muodostuneet luokat, alakategoriat, yhdistetään yläkategorioiksi ja ne myös nimetään. Lopuksi yläkategoriat yhdistetään yhdeksi kaikkia kuvaavaksi kategoriaksi. Näiden kategorioiden avulla vastataan tutkimusongelmiin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 102 – 103, 110, 111.)



Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä yhdistetään muodostuneita käsitteitä ja saadaan näin vastaus tutkimustehtävään. Se perustuu tulkintaan sekä päätelyyn, edeten empiirisestä aineistosta kohti käsitteellisempää näkemystä tutkittavasta ilmiöstä. Tuloksissa kuvataan luokittelujen avulla muodostetut käsitteet tai luokat ja niiden sisällöt. Johtopäätösten tekemisessä tutkijan pyrkimys on ymmärtää, mitä asiat tutkittaville merkitsevät. Tutkija pyrkii ymmärtämään analyysin kaikissa vaiheissa tutkittavia heidän näkökulmastaan. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 115.)

Saatuamme isien kirjoitelmat, luimme ne useaan kertaan läpi ja muodostimme näin kokonaiskuvan teksteistä. Kirjoitelmiin perustuva tutkimusaineisto oli jo valmiiksi kirjallisessa muodossa, joten tulkinnanvaraa ei ollut. Käsiälällä kirjoitetut aineistot käytiin läpi yhdessä sana sanalta oikeinkirjoituksen varmistamiseksi. Kirjoitimme isien kirjoitelmat puhtaaksi sana sanalta eli litteroimme aineiston (Hirsjärvi ym. 2007, 210). Litteroitua tekstiä saimme yhteensä kolme (3) sivua rivivälin ollessa 1. Litteroidusta tekstistä otimme työhömme suorina lainauksia isien kirjoitelmista kuvaamaan heidän kokemuksiaan. Litteroidusta tekstistä aloitimme analyysin muodostamalla pelkistettyjä ilmauksia, joita saatiin yhteensä 44 kappaletta. Pelkistetyistä ilmauksista muodostettiin alakategorioita ja jälleen yläkategorioita. Joitain pelkistettyjä ilmauksia käytettiin useamman alakategorian muodostumisessa, koska ne sisälsivät useamman näkökulman. Kategorioiden muodostuminen on kuvattuna liitteissä 4 ja 5 (liitteet 4 & 5).

## 7 TULOKSET

### 7.1 Vertaistuen kokemukset

#### Isien taustatiedot

Opinnäytetyöhömmme osallistuneet isät olivat kaikki yhden lapsen isiä eli esi-koisen vanhempia. Isät olivat 25 - 32 -vuotiaita ja lapset 5 kk - 3 vuotiaita. Tiedon Isän paikka -ryhmästä he olivat saaneet lehti-ilmoituksesta, perheneuvolan työntekijältä, neuvolasta äidin isälle tuomasta lapusta ja muusta lähteestä.

Isien kokemusten pohjalta nousi esille kaksi keskeistä aluetta eli yhdistävää tekijää. Nämä yhdistävät tekijät nimettiin Luottamuksesta vuorovaikutukseen ja Näkökulmia isyyteen ja perheeseen. Näiden kategorioiden muodostuminen on esitetty liitteissä 4 ja 5 (kts. Liitteet 4 & 5).

Isien kokemukset Isän paikka -vertaistukiryhmään osallistumisesta olivat positiivisia. Isät kokivat vertaistuesta olleen huomattavasti hyötyä. Kokemusten jakaminen samassa elämäntilanteessa olevien isien kanssa koettiin tärkeäksi ja isyyttä vahvistavaksi. Isät kokivat saaneensa vertaistuen kautta vinkkejä ja neuvoja isyyteensä, arkeen ja ongelmien käsittelyyn.

### 7.2 Luottamuksesta vuorovaikutukseen

Isät kirjoittivat kokemuksistaan vertaistukiryhmästä sekä tekijöistä, jotka vaikuttivat vertaistukikokemukseen. Kokemukset ryhmästä olivat positiivisia. Tärkeää oli kokemuksen jakaminen ja vuorovaikutus vertaisten kanssa. Luottamus ja avoimuus mahdollisti vertaistukikokemuksen syntymistä. Kategorian syntyminen on kuvattu liitteessä 4 (liite 4).

Isät kuvasivat kokemuksiaan vertaistukiryhmästä **positiivisiksi**. Kokemuksen vaikutti ohjaajien innostuneisuus sekä ryhmän kannustava ilmapiiri. Ohjaajien innostuneisuus oli tärkeää vertaisryhmän kannalta, sillä se helpotti keskustelua. Ryhmään osallistumisen kokemukseen vaikutti se, millainen elämäntilanne isällä oli. Isä saattoi tuntea ulkopuolisuuden tunteita, kun ryhmässä keskustellut asiat eivät olleet jäseneltävissä omaan elämäntilanteeseen.

Isien kokemuksista nousi esille **luottamus ja avoimuus** vertaistukikokemuksen mahdollistajana. Isien kokemusten mukaan luottamuksen syntyminen vertaistukiryhmässä on tärkeää avoimen ilmapiiriin syntyminen luomiseksi. Avoimuus auttaa keskustelun syntymistä ja tämän seurauksena vertaiskokemus mahdollistuu.

*Jos olisi kuullut enemmän ongelmista, joita tyypeillä on ollut (siis sellaisia, joita itselläni nyt on), olisi niistä ja niiden ratkaisuehdotuksista ollut ehkä hyötyä...*

Isät kokivat tärkeäksi oman **kokemuksen jakamisen** toisten kanssa ja **vuorovaikutuksen** vertaisten kanssa. Ryhmän avulla isät oppivat keskustelemisen tärkeydestä ja kokemusten jakamisen merkityksestä. Isien kesken ryhmässä keskusteleminen oli tärkeää. Oli hyvä päästä pelkästään isien kesken ryhmässä keskustelemaan. Isät toivat esille, että vertaisryhmässä oli merkityksellistä jakaa kokemuksia ja keskustella isyydestä. Vertaisryhmän avulla sai pohdittavaa ja siellä käsiteltiin tärkeitä asioita.

*Isän paikka -ryhmä on hyvä paikka jakaa kokemuksia isyydestä, ja kuulla muiden kokemuksia.*

*Avoimuus ja keskustelu joskus myös hankalista asioista auttaa näkemään niitä eri tavalla.*

### 7.3 Näkökulmia isyyteen ja perheeseen

Isät kokivat saaneensa vertaistuesta vinkkejä, tukea ja neuvoja. Isät kuvasivat niiden soveltamisen vaikutusta isyyteen, isän ja lapsen väliseen suhteeseen sekä perheen hyvinvointiin. Vertaistuen avulla isät kokivat arjen muuttuneen. Vertaistuesta sai näkökulmia ja apua ongelmien käsittelyyn. Kategorian syntyminen on kuvattu liitteessä 5 (liite 5).

Isät kuvasivat saaneensa vertaistuesta **vinkkejä, tukea ja neuvoja**. Keskusteleminen toisten samassa elämäntilanteessa olevien kanssa tarjosi hyviä neuvoja sekä apua isyyteen. Isät hyödynsivät saamiaan neuvoja arjessa tai heillä oli pyrkimys käyttää vinkkejä arjessa. Isät kokivat saaneensa myös uusia näkökulmia ongelmiin omassa isyydessä vertaistuen avulla.

*Kyllähän sitä siellä sai hyviä vinkkejä omaan isyyteen, kun keskusteli samassa tilanteessa olevien isien kanssa kuin itse.*

Isät kuvasivat **arjen muuttuneen** vertaistuen avulla. Isät kokemusten mukaan arki muuttui vertaistukea hyödyntämällä. Ryhmästä saaduista neuvoista oli huomattavasti hyötyä.

*Kyllähän siitä huomattavasti on hyötyä kun hyödyntää saamiani vinkkejä niin arkikin muuttuu jonkin verran eikä kulje aina saman kaavan mukaan.*

Isät kokivat saaneensa vertaistuesta **näkökulmia ja apua ongelmien käsittelyyn**. Isien mukaan avoimuus ja keskustelu hankalista asioista auttoi näkemään ristiriitoja eri tavoin kuin aiemmin. Uusien näkökulmien avulla omien ongelmien suhteuttaminen oikeisiin mittasuhteisiin helpottui. Avoimuus ja keskustelu edistivät myös ratkaisun löytymistä vaikeisiin asioihin.

*Avoimuus ja keskustelu joskus myös hankalista asioista auttaa näkemään niitä eri tavalla, ja saattaa tuoda myös ratkaisun näkyville.*

Isät kuvasivat vertaistukiryhmän **vaikutusta isyyteen**. Osa isistä koki vertaistukiryhmään osallistumisen vaikuttaneen isyyteen. Ryhmän kautta sai ideoita, joiden myötä isyys kehittyi. Toisaalta osa isistä koki, ettei ryhmässä oleminen varsinaisesti vaikuttanut isyyteen. Nämä isät kokivat, että muut kokemukset olivat olleet tärkeämpiä isyydelle tai isyys ei ollut vielä oikein kehittynytkään ryhmässä olon aikana.

*...toki arvokkaita ideoita varmastikin sain ja sitä kautta isyyteni ”kehittyi”.*

Isät kuvasivat vertaistoimintaan osallistumisen vaikutuksia **isän ja lapsen väliseen suhteeseen**. Isät kokivat vuorovaikutuksen lapsen kanssa kasvaneen ja vuorovaikutustapojen rikastuneen vertaistuen avulla saatujen neuvojen myötä.

*Minun ja lapsen välinen vuorovaikutus on lisääntynyt. Myös vuorovaikutustavat on kasvaneet ryhmän aikana saatujen vinkkien perusteella.*

Vertaistukiryhmässä oleminen auttoi oppimaan, että on mahdollisuus oppia omasta ja lapsen käytöksestä. Isät kuvasivat oppineensa ymmärtämään, että oma toiminta vaikuttaa isän ja lapsen väliseen suhteeseen. Vertaistuen myötä herkkyys ja kyky ymmärtää lapsen tarpeita kasvoi. Lapsen suhtautuminen oli muuttunut realistisemmaksi sekä lapsen yksilöllisyyden arvostaminen lisääntyi.

*Olen oppinut miten oma toiminta vaikuttaa minun ja lapsen väliseen suhteeseen.*

Isät kokivat vertaistuen vaikuttaneen **perheen hyvinvointiin**. Vertaistuesta saaduista vinkeistä oli huomattavasti hyötyä, kun niitä pyrki soveltamaan ja vaikutti arjen muuttumisen kautta. Vertaistuen avulla sai uusia näkökulmia ongelmiin suhteessa lapseen ja perheeseen.

*Olen pyrkinyt käyttämään saamiani vinkkejä arjen keskellä.*

*Ongelmiin omassa isyydessä, suhteessa lapseen ja perheenä saa toisenlaisia näkökantoja joista on apua suhteuttamaan omat ongelmat oikeisiin mittasuhteisiin.*

## **8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA**

### **8.1 Tutkimustulosten tarkastelua**

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tuottaa tietoa, jota voitaisiin hyödyntää isyyden tukemisessa ja terveydenhoitotyön kehittämisessä sekä Isän paikka -ryhmän toiminnassa. Opinnäytetyön tavoitteena oli kuvata isien kokemuksia vertaistukiryhmästä. Opinnäytetyön tutkimustehtävänä oli selvittää, miten isät ovat kokeneet vertaistoiminnan, millaisia kokemuksia isillä on vertaistuen vaikutuksesta isyyteen ja miten isät ovat kokeneet vertaistuen vaikuttaneen perheen hyvinvointiin.

Opinnäytetyö vastaa asettamiimme tutkimuskysymyksiimme kattavasti. Isien kirjoituksista kävi ilmi, että vertaistukiryhmällä oli ollut tärkeä merkitys isille. Heidän isyytensä vahvistui vertaistuen myötä, jolloin vertaistoiminta edisti koko perheen hyvinvointia.

Isien kokemukset Isän paikka -vertaistukiryhmästä olivat positiivisia ja isien mielestä oli tärkeää päästä pelkästään isien kesken keskustelemaan ryhmässä. Isät toivat esille, että Isän paikka -vertaistukiryhmässä oli merkityksellistä jakaa kokemuksia ja keskustella isyydestä. Kaila-Behmin (1997) ja Nummen (2007) tutkimuksissa isät kuvasivat samassa elämäntilanteessa olevien perheiden vertaistuen tärkeäksi ja arvostavansa sellaista tietoa, mitä toiset isät kertoivat (Kaila-Behm 1997, 123; Nummi 2007, 70 - 72). Vesterlinin (2007) tutkimuksessa vanhemmat kuvasivat ryhmätoiminnan antavan perheille mahdol-

lisuuden viettää aikaa toisten vanhempien kanssa ilman lapsia ja jakaa kokemuksia (Vesterlin 2007, 38 - 39).

Ryhmän kannustus ja ohjaajien motivointi mahdollistivat positiivisen kokemuksen Isän paikka -vertaistukiryhmän osallistujille. Ohjaajan rooliin tulee kiinnittää huomiota erilaisia ryhmätilanteita suunniteltaessa, jotta osallistujille voidaan tarjota mahdollisimman hyödyllinen kokonaisuus. Isien kokemukset Isän paikka -vertaistukiryhmän vaikuttavuudesta liittyivät merkittävästi mahdollisuuksien samaistua muiden ryhmäläisten elämäntilanteeseen keskustelujen avulla. Tämän vuoksi on tärkeää, että vertaistukea tarjottaisiin monipuolisesti, eri elämäntilanteessa oleville henkilöille. Kinnusen (2006) mukaan vertaisryhmän tavoitteena on tarjota mahdollisuus jakaa kokemuksia siinä laajuudessa, mihin yksilö kokee olevan tarvetta (Kinnunen 2006, 76).

Vertaisryhmän avulla voidaan edistää miesten puhumisen kulttuuria ja tunteiden käsittelyä. Isän paikka -vertaistukiryhmä tarjosi isille kokemuksen oppia ymmärtämään vuorovaikutuksen ja omien kokemusten jakamisen merkityksen. Heiskanen & Hiisijärvi (2009) kuvaavat vertaisryhmän tukevan jäsentensä rakentavaa itsetuntemuksen lisääntymistä ja sitä kautta myös tunnistamattomien voimavarojen löytymistä (Heiskanen & Hiisijärvi 2009). Myös Kinnunen (2006) löysi tutkimuksessaan samankaltaisia tuloksia. Vanhemmat kertovat tarvitsevansa ymmärtäjää ja kuuntelijaa arjen kokemusten jakamiseen, ymmärtääkseen paremmin itseään ja omia tunteitaan. (Kinnunen 2006, 61.) Löthman-Kilpeläisen (2001) tutkimuksessa ilmeni, että tunteista puhuminen on tärkeää (Löthman-Kilpeläinen 2001, 78 - 79).

Isien kokemukset osoittivat, että vertaisryhmän jäsenten välinen luottamuksen synty edistää vuorovaikutuksen avoimuuden syntymistä vertaisten kesken vertaistukiryhmässä, jolloin vertaiskokemuksesta tulee rikkaampi. Kinnusen (2006) mukaan vanhemmuuden jakaminen vertaisryhmissä edellyttää luottamuksellista ilmapiiriä. Ihmisiin kohdistuva luottamus synnyttää myös terveyttä (Kinnunen 2006, 79). Yhteisten pelisääntöjen sopiminen ryhmän aloittaessa toimintaa on merkityksellistä ja perusteltua tavoitteiden saavuttamiseksi.

Isän paikka -vertaistukiryhmästä isät saivat tukea ja neuvoja isyyteen sekä isä-lapsi suhteeseen. Isät hyödynsivät, tai heillä oli pyrkimys hyödyntää saamiaan neuvoja arjessa. Myös Nummen (2007) tutkimuksessa isät saivat tukea muilta lapsiperheiltä (Nummi 2007, 70). Ennen ja jälkeen lapsen syntymän, voi ryhmäneuvonta olla yksilöneuvontaa tuloksellisempaa ja taloudellisempaa (STM 2008, 56).

Isien välinen vertaistuki Isän paikka -vertaistukiryhmässä edisti perheen arjen muuttumista. Isät saivat uusia näkökulmia ongelmien käsittelyyn vertaisten välisen vuorovaikutuksen sekä avoimuuden avulla. Vesterlin (2007) sai tutkimuksessaan samankaltaisen tuloksen, ryhmässä käytyjen keskustelujen pohtiminen auttoi näkemään asioita uudesta näkökulmasta, muuttamaan käytännössä vanhoja rooleja ja käyttäytymismalleja (Vesterlin 2007, 38-39, 42).

Isien vuorovaikutus oman lapsen kanssa monipuolistui Isän paikka -vertaistukiryhmästä saadun tuen myötä. Huttusen (2001) mukaan isyys syntyy miehen ja lapsen välillä vallitsevasta henkilökohtaisesta suhteesta, johon liittyy vuorovaikutus, tunteet sekä kiintymys (Huttunen 2001, 60). Säävälä, Keinänen & Vainio (2002) toteavat molempien vanhempien persoonan ja erilaisten vuorovaikutusmallien rikastuttavan lapsen kehitystä ja lapsen oppivan ihmisten erilaisuutta (Säävälä, Keinänen & Vainio 2002). Vertaistuki tarjosi isille mahdollisuuden oppia omasta ja lapsen käytöksestä sekä herkkyyden tunnistaa lapsen tarpeita entistä paremmin. STM:n (2008) mukaan isän tuki ja aktiivinen läsnäolo edistää lapsen tervettä kasvua ja kehitystä, vähentää poikien käyttäytymishäiriöitä ja tukee lapsen kognitiivista kehitystä (STM 2008, 56). Lisäksi vertaistuki auttoi isiä suhtautumaan lapseensa realistisemmin ja isän arvostus lapsen yksilöllisyyttä kohtaan lisääntyi. Tämä on erittäin tärkeää lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Lapselle voidaan näin tarjota parhaimmillaan kannustava ja lapsen yksilöllisyyttä tukeva kasvu ympäristö. Vastaavia tuloksia isän vertaistuen avulla saaduista valmiuksista tukea lapsen kasvua ja kehitystä ei löydy opinnäytetyössä käytetyssä tietoperustassa. Säävälä, Keinänen & Vainio (2001) ovat kuvanneet, että isyydessä tärkeintä on yrittää parhaan mukaan luoda lapselle turvallisuutta, jatkuvuutta sekä muodostaa suhde lapseen



(Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 2). Hermanson (2008) puolestaan toteaa, että vauva saa jaetusta vanhemmuudesta turvaa ja tukea kehitykselleen (Hermanson 2008).

**Jatkotutkimushaasteena** opinnäytetyöstämme nousee kaksi merkittävää ai-  
hetta. Vertaistuen perheiden hyvinvointia edistävien vaikutusten tutkiminen  
suurella otannalla olisi merkittävää terveydenhuoltojärjestelmän kehittämisen  
kannalta. Toisena jatkotutkimushaasteena on vanhemmille suunnattujen ver-  
taistukiryhmien lasten kasvuun ja kehitykseen kohdistuvien hyötyjen tutki-  
minen.

## 8.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat moni seikka sen toteutuksessa ja  
laadussa. Validius eli pätevyys ja reliaabelius eli luotettavuus ovat käsitteitä,  
joita käytetään kuvaamaan tutkimuksen luotettavuutta yleisimmin kvantitatiivi-  
sessa tutkimuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 185-187.) Laadullisen tutki-  
muksen laatu varmistetaan tutkimusprosessin aikana tehdyillä valinnoilla (Ka-  
nanen 2008, 122). Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus liittyy tutkimuk-  
sen toteuttamiseen ja analysointiin. Tutkija vaikuttaa koko tutkimukseen jo ai-  
neiston keruusta lähtien. Laadullinen tutkimus on pitkälti juuri tutkijan omaa  
näkemystä ja tulkintaa. Tutkijan on hyvä esittää perustelut ratkaisuilleen tulkita  
ja kuvata tutkittavaa asiaa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 188 - 189.)

Tutkimuksen eettisyyteen liittyvät aiheen valinnan oikeutus, sen on aina ra-  
kennettava terveystieteiden tietoperustaa. Tutkimuksesta on oltava yhteiskun-  
nallisesti hyötyä kanssaihmisille. Tutkimukseen osallistuvien mahdollinen haa-  
voittuvuus tulee ottaa huomioon, erityisesti mm. perheitä koskeva tutkimus voi  
aiheuttaa eritasoisia uhkia. (Kylmä & Juvakka 2007, 144 -145.) Opinnäyte-  
työmme tuloksia voidaan hyödyntää isyyden tukemisessa, terveydenhoitotyön  
kehittämisessä ja Isän paikka -ryhmän toiminnassa. Tutkimus pyrittiin toteutta-  
maan alusta asti niin, ettei isien henkilöllisyys paljastu. Isien taustatiedoista

kysyttiin vain ikä, lasten ikä ja mistä kautta he olivat saaneet tiedon ryhmästä. Isien osallistuminen opinnäytetyöhön oli vapaaehtoista. Jokaisella tulee olla myös oikeus saada osallistua tutkimukseen (Kylmä & Juvakka 2007, 145).

Aineiston laatuun liittyy opinnäytetyön tekijän toiminta. Tekijän on hyvä dokumentoida tarkasti tutkimuksen teon vaiheet ja perustelut tulkinnoilleen. Lukijalle tulee selvittää tutkimukseen liittyviä puolia avoimesti, jotta voidaan estää epäilykset itse tutkimustuloksia kohtaan. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 188 - 190.) Opinnäytetyön vaiheet on kuvattu järjestelmällisesti ja olemme perustelleet ratkaisumme.

Opinnäytetyön prosessi on edennyt laadulliselle tutkimukselle tyypillisin piirtein. Olemme suosineet henkilöitä tiedonkeruun välineenä, sillä olemme käyttäneet aineistonkeruumenetelmänä avointen kysymysten avulla saatavia isien kokemuksia. Kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti. Opinnäytetyön aineisto on kerätty vertaistukiryhmään osallistuneilta isiltä, jotka ovat kertoneet kokemuksistaan. Tutkimussuunnitelmamme on muokkaantunut työskentelyn edetessä. Em. seikat ovat Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillisiä piirteitä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160).

Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys nivoutuvat toisiinsa. Tutkimukseen osallistujia on informoitava keskeisistä tutkimukseen liittyvistä seikoista, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvan suostumuksen osallistumisestaan. (Kylmä & Juvakka 2007, 149). Opinnäytetyöhön osallistuneille isille lähetettiin kirje, jossa kerrottiin keskeiset asiat opinnäytetyöstämme. Kirje oli osoitettu kaikille vuonna 2008 Isän paikka -ryhmään osallistuneille isille, joka selvitti perusteen heidän valintaansa osallistujiksi. Heille kerrottiin opinnäytetyön tarkoitus, vastuhenkilöt, mihin tutkimuksella hankittua tietoa käytetään ja tutkimuksen luotamuksellisuudesta. Isillä oli tietoisuus mahdollisuudestaan vetäytyä tutkimuksesta ja asiaankuuluvat yhteystiedot myös lisätietojen saamiseksi.

Laadullisen tutkimuksen onnistumiseen vaikuttaa myös se, miten onnistuneesti kysymykset laadittu. Kysymysten tulee merkitä samaa kaikille vastaajille. Kysymyslomakkeen tulee olla selkeä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190,

197.) Avoimet kysymykset perustuvat opinnäytetyömme tietoperustaan ja opinnäytetyömme tutkimustehtävään. Kysymyksiä hioimme useaan kertaan, jotta ne olisivat ymmärrettäviä ja selkeitä. Saatekirjeen ja kyselylomakkeen laadimme huolellisesti muokaten useaan kertaan, kunnes ne vastasivat kyselylomakkeen ja saatekirjeen kriteerejä. Koemme onnistuneemme kysymysten ja saatekirjeen laatimisessa hyvin. Esitestaus koehenkilöillä olisi tuonut lisätietoa kysymysten onnistumisesta, mutta koimme sen tapauksessamme tarpeettomaksi.

Isien kirjoitelmat saatuamme ja ne luettuamme koimme isien vastausten perusteella onnistuneemme kysymysten ymmärrettävyydessä. Isät olivat vastanneet juuri kysymykseemme, ja kirjoittaessaan pohtineet taustoja ajatuksilleen. Kirjoitelmien analysointivaiheessa koimme isien kirjoitelmien käsittelemisen helpoksi, koska olimme hioneet opinnäytetyön tutkimuskysymykset ja kysymyslomakkeen vastaamaan toisiaan.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan ja tutkittavan suhde on subjekti-subjekti-suhteen, jossa molemmat ovat tasavertaisia toimijoita kanssakäymisessä. Tutkijan on tiedostettava roolinsa mahdollisuuden manipulointiin. (Vehviläinen-Julkunen 1997, 32.) Opinnäytetyön aineisto kerättiin vapaaehtoisesti tutkimukseen osallistuneilta isiltä. Opinnäytetyön tekijät ja isät eivät tunteneet toisiaan.

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää hankkia tietoa henkilöiltä, jotka tietävät tutkittavasta asiasta mahdollisimman paljon tai omaavat kokemusta tutkittavasta asiasta. Ratkaisevinta on tulkintojen kestävyys ja syvyys, ei niinkään tutkimukseen osallistuvien määrä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 87 - 88.) Tiedonantajien määrän ratkaisevat monesti käytettävissä olevat tutkimusresurssit, joita ovat esimerkiksi aika ja raha. On arvioitu, että väitöskirjaa alemmista opinnäytteistä vähemmän kuin yksi sadasta on tieteellisesti merkittävä. Opinnäytetyön tarkoituksena on osoittaa oppinneisuutta alallaan ja se on tekijän harjoitustyö. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 87.)

Kyselytutkimuksessa kato eli vastaamattomuus voi nousta suureksi (Hirsjärvi ym. 2007, 191). Opinnäytetyön aineiston hankkimiseksi lähestyttiin kaikkia kymmentä (10) vuonna 2008 Isän paikka -ryhmään osallistuneita isiä. Opin-

näytetyöhömmme osallistuneita isiä oli neljä, joten vastausprosentiksi muodostui 40 %.

Opinnäytetyömme aineistonkeruun aikataulun mukaan palautuspäivämäärään mennessä vastanneita isiä oli kaksi. Vastaamattomuuteen saattoi liittyä vuodenaika eli pääsiäisen mahdollisine lomineen osuminen tutkimusajankohtaan ja kyselylomakkeiden postitus ennen pääsiäistä. Tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi ja lisäaineiston hankkimiseksi halusimme laajentaa aineistonkeruuta. Olimme valmiit haastattelemaan isiä, mikäli kiinnostusta löytyisi. Perheneuvolan yhteistyöhenkilömme otti yhteyden puhelimitse isiin ja muistutti vastaamatta jättäneitä opinnäytetyöstämme ja kysyi isien halukkuutta haastateltavaksi. Isät eivät olleet kiinnostuneita haastattelusta, mutta kyselyyn vastaamisajan pidentäminen kiinnosti. Karhuamisen tuloksena saimme kaksi osallistujaa lisää kyselyymme, toinen isistä vastasi postitse, toinen sähköpostitse.

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston keruussa käytetään usein saturaation eli aineiston kylläntymisen käsitettä. Aineiston määrän ajatellaan olevan riittävä, kun samat asiat alkavat kertautua. Toisaalta laadulliseen tutkimukseen liittyy tapausten ainutlaatuisuus. Tarkoitus ei ole tehdä päätelmiä yleistämisen kannalta, vaan että *yksityisessä toistuu yleinen*. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 177.) Opinnäytetyössämme emme tutkittavien pienehkön määrän takia voi luotettavasti arvioida aineiston kylläntymistä. Pidämme isien kokemuksia ainutlaatuisina ja tärkeinä opinnäytetyöllemme. Miellämme tulokset suuntaa antaviksi ja opinnäytetyön antavan lähtökohtia uusien jatkotutkimusten tekemiseksi. Vastaajamäärän ollessa isompi, myös tutkimuksemme olisi luotettavampi.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää autenttiset lainaukset raportoinnissa (Kylmä & Juvakka 2007, 154). Tulosten tulkinnassa autenttiset, suorat lainaukset aineistosta perustelevat lukijalle opinnäytetyön tekijöiden päätelmiä (Hirsjärvi ym. 2007, 228). Opinnäytetyössä on lainauksia osallistujien kirjoitelmista, mutta kuitenkin niin kirjoitettuna, ettei osallistujien henkilöllisyys paljastu. Vehviläinen-Julkunen (1997) toteaa nimettömyyden lisäksi olevan tärkeää, ettei tutkittavan lähiympäristö tunnista heitä. Raportista ei saa paljastua mi-

tään, mikä aiheuttaa hankaluuksia tutkittaville. (Vehviläinen-Julkunen 1997, 31.) Osallistuneiden isien kuvaukset tuli raportoida mahdollisimman totuudenmukaisesti, mutta heitä suojellen (Kylmä & Juvakka 2007, 154).

Tutkimusaineiston analyysin eettisyys on tärkeä eettisyyden arvioinnissa. Aineistoa analysoitaessa on suojeltava tutkimukseen osallistujia. (Kylmä & Juvakka 2007, 153.) Tutkimusaineisto käsiteltiin anonyymisti. Tutkimukseen osallistuvia isiä ei personoitu lainauksissa numeroimalla kommentoijia. Siten lukija ei voi kommenttien perusteella profiloida isiä. Isien taustatiedot esitettiin yhteenvetona, joten yksittäisiä isiä ei voi tunnistaa tekstin perusteella. Opinnäytetyöhön osallistujien vähäinen määrä aiheutti haasteen, miten esittää isien ainutlaatuiset kokemukset niin, ettei heidän henkilöllisyytensä paljastu. Opinnäytetyön eettisyyttä lisää myös se, että keskeiset tärkeät tutkimustulokset on raportoitu (Kylmä & Juvakka 2007, 154).

Aineistolähtöisen tutkimuksen toteuttaminen on vaikeaa, sillä havaintojenkin teoriapitoisuus on yleisesti hyväksytty periaate. Ajatus perustuu siihen, ettei ole olemassa objektiivisia havaintoja sinällään, sillä käytetyt käsitteet, tutkimusasetelma ja menetelmät ovat tutkijan asettamia ja vaikuttavat aina tuloksiin. Lisäksi kyse on siitä, voiko tutkija kontrolloida analyysin tapahtuvan aineiston tiedonantajien ehdoilla eikä tutkijan ennakkoluulojen mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 98.) Tutkimusaineiston analyysivaiheessa sekä tuloksia muodostettaessa olemme keskittyneet ainoastaan isien kokemusten analysointiin ja sulkeneet aikaisempien tutkimusten tulokset ulkopuolelle, jotta isien kokemusten ainutlaatuinen prosessointi olisi mahdollista. Tämä vaikuttaa laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen merkittävästi.

### **8.3 Johtopäätökset**

Isien kokemuksista kävi ilmi, että vertaistuen mahdollistavat toimintamuodot ovat isille tärkeitä. Toisten isien kanssa keskusteleminen oli tärkeää ja antoi uusia näkökulmia ajateltavaksi. Isien osallistumisesta vertaistukiryhmään oli

kulunut useasta kuukaudesta noin vuoteen. Isillä oli siis jo kokemusta vertaistukiryhmän vaikutuksista omaan elämäänsä.

Oli mielenkiintoista huomata, miten isien kirjoituksista kävi ilmi vertaistukiryhmästä saadun tuen pitkäaikaisvaikutuksia. Vertaistukiryhmässä oleminen oli jäänyt merkityksellisenä kokemuksena vaikuttamaan elämäntilanteen muuttuessa, lapsen kasvaessa. Isät kuvasivat pyrkineensä käyttämään vertaistukiryhmästä saatuja neuvoja ja arjen muuttuneen vertaistukiryhmästä saamiensa neuvojen soveltamisen avulla. Isät myös pohtivat ryhmään osallistumisen aikaisia oman elämäntilanteensa vaiheita ja sen vaikutusta ryhmässä olemisen kokemukseen. Isille oli jäänyt vertaistukiryhmään osallistumisesta ”kipinä”, he tunnistivat vertaistuen tarpeita nykyisessä tilanteessaan. Vertaistukiryhmässä olemisen merkitys oli asettunut omaan paikkaansa isien kertoessa isyyteensä vaikuttaneista kokemuksista. Isillä oli herännyt useita kehittämisehdotuksia, millaisia ryhmiä he itse kaipaisivat tai yleisesti isille tarvittaisiin.

Miesten tukeminen isyyteen kasvamisessa tukee myös generatiivisen eli hoitavan isyyden mallia. Miesten keskinäinen tuki isyyteen voi olla merkittävä voimavara isille. Tämä mahdollistuu hyvin erilaisissa isäryhmissä, joissa vanhemmuudesta ja isyydestä jaetaan kokemuksia.

Opinnäytetyömme tuloksia voidaan hyödyntää isien vertaistukitoimintaa kehitettäessä ja isyyden tukemisessa. Tulosten avulla voidaan todeta, että Isän paikka -ryhmä on tärkeä isille ja vastaavaa toimintaa on kannattavaa järjestää. Tulosten perusteella esitämme, että on perusteltua järjestää erilaisissa elämäntilanteissa oleville isille tarkoitettuja vertaistukeen mahdollistavia toimintamuotoja. Vertaistukiryhmien kehittäminen edelleen ja markkinoiminen isille mahdollisimman matalan kynnyksen paikkoina tukee myös perheiden kanssa työskentelevien tahojen työtä. Terveystyön kehittämisessä tulee ottaa huomioon entistä enemmän isien yksilölliset tarpeet erityisesti vertaistuen näkökulmasta.

## LÄHTEET

Heiskanen, T. & Hiisijärvi, S. Vertaisryhmä ja sen ohjaaminen. Viitattu 5.4.2009. [Http://www.ela.fi/akatemia/ryhmienohjaaminen.php](http://www.ela.fi/akatemia/ryhmienohjaaminen.php).

Hermanson, E. 2008. Jaettu vanhemmuus. Julkaistu 4.1.2008. Viitattu 12.5.2009. [Http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p\\_artikkeli=lok00022&p\\_haku=jaettu%20vanhemmuus](http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lok00022&p_haku=jaettu%20vanhemmuus).

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Tammi: Keuruu.

Hopia, H. 2006. Somaattisesti pitkäaikaissairaana lapsen perheen terveyden edistäminen. Toimintatutkimus lastenosastolla. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos.

Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Juva: WSOY.

Kaila-Behm, A. 1997. Miehestä esikoisen isäksi. Väitöskirja. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Kananen, J. 2008. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kinnunen, T. 2006. Vertaistuki erityislapsen vanhempien voimavarana. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos.

Kolimaa, M. & Pelkonen, M. 2007. Isyyden ja isien tukeminen äitiys- ja lastenneuvolassa. Terveystieteen laitos 1/2007.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: Sisällön analyysi. Teoksessa Janhonen, S. & Nikkonen, M. 2001 (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Juva: WSOY.

Löthman-Kilpeläinen, L. 2001. Lapsiperheen voimavarat ja voimavarojen vahvistaminen neuvolassa. Tutkielma. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos.

Mesiäislehto-Soukka, H. 2005. Perheenlisäys isien kokemana – fenomenologinen tutkimus. Väitöskirja. Lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto. Acta Universitatis Ouluensis : Medica.

Nummi, S. 2007. Isät hoivaisyydestä keskustelemassa. -Kun aikaisemmin on vaan ollu leiväntuoja ja nyt illat menee kun vie jätkiä jääkiekkoharkkoihin. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos.

Paavilainen, R. 2003. Turvallisuutta ja varmuutta lapsen odotukseen. Äitien ja isien kokemuksia raskaudesta ja äitiyshuollosta. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos.

Paavola, A. 2004. Perhe keskiössä. Ideoita yhteistyöhön perheiden parhaaksi; kokemuksia Ruotsin Leksandista ja useista Suomen kunnista. Lastensuojelun keskusliitto. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Sosiaaliportti. 2009. Isän paikka -vertaisryhmä. Julkaistu 23.1.2009. Päivitetty 26.1.2009. Viitattu 23.3.2009. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/hyvakaytanto/kuvaus/?Practicelid=a311157e-1261-4f81-8ef2-8459a294ae03>.

STM. 1999. Isätoimikunnan mietintö. Komiteanmietintö 1. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki. Viitattu 4.12. 2007.  
<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/paosisallys1.htm>.

STM. 2001. Valtioneuvoston periaatepäätös Terveys 2015 -kansanterveysohjelmasta. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2001:4. Helsinki.

STM. 2004. Lastenneuvola lapsiperheiden tukena. Opas työntekijöille. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki: Edita Prima Oy.

STM. 2007. Tiedote 357/2007. Julkaistu 10.11.2007. Viitattu 16.6.2008.  
<http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/documents/13202/index.htm>

STM. 2008. Asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:37. Työryhmän muistio. Viitattu 20.3.2009.  
[http://www.stm.fi/c/document\\_library/get\\_file?folderId=28707&name=DLFE-3530.pdf&title=Asetus\\_neuvolatoiminnasta\\_\\_koulu\\_\\_ja\\_opiskeluterveydenhuollosta\\_seka\\_lasten\\_ja\\_nuorten\\_ehkaisevasta\\_suun\\_terveydenhuollosta\\_fi.pdf](http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3530.pdf&title=Asetus_neuvolatoiminnasta__koulu__ja_opiskeluterveydenhuollosta_seka_lasten_ja_nuorten_ehkaisevasta_suun_terveydenhuollosta_fi.pdf).



Syvänen, T. 1999. Tuumasta tekstiksi – perusopas seminaari- ja opinnäytetyön tekijälle. Tampereen yliopisto, Hoitotieteenlaitos. Viitattu 13.1.2009. [Http://www.uta.fi/laitokset/hoito/wwwoppimateriaali/luku5g.html](http://www.uta.fi/laitokset/hoito/wwwoppimateriaali/luku5g.html).

Säävälä, H., Keinänen, E. & Vainio, J. 2002. Teoksessa Säävälä, H., Keinänen, E., Vainio, J., Suomi, A., Hermanson, E. & Sihvola, S. Isän kirja. Espoo : Lapsi 2000. Hakapaino Oy.

Säävälä, H., Keinänen, E. & Vainio, J. 2001. Isä neuvolassa – työvälineitä ja ajatuksia vauvaa odottavien ja hoitavien isien kanssa työskenteleville. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki: Edita.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Vesterlin, H. 2007. Voimavaroja vanhemmuuteen ja parisuhteeseen. Lapsiperheiden vanhempien kokemuksia tukiryhmätoiminnasta. Pro gradu - tutkielma. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos.

Viljamaa, M-L. 1998. Mitä äidit ja isät odottavat neuvolan vanhempainryhmiltä. Psykologian ammatillinen lisensiaatintutkimus. Jyväskylän yliopisto. Psykologian laitos.


Viljamaa, M-L. 2003. Neuvola tänään ja huomenna. Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos.

Vehviläinen-Julkunen, K. 1997. Hoitotieteellisen tutkimuksen etiikka. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. (Toim.) 1997. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY.

Versova. 2007. Viitattu 22.3.2009. [Http://www.versova.fi/pages/vertaisryhmae-toiminta.php](http://www.versova.fi/pages/vertaisryhmae-toiminta.php).

# LIITTEET

## Liite 1. Yhteistyösopimus

  
 JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU  
 JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES  
 Hyvinvointiyksikkö

1/2

**OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖSOPIMUS / LUPA-ANOMUS**

Olemme Jyväskylän ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoita. Pyydämme lupaa toteuttaa opinnäytetyötämme yhteisössänne.

**Opinnäytetyön aihe/nimi**  
Isien kokemuksia vertaistuesta Jyväskylän kaupungin perheneuvolan Isän paikka -ryhmässä

**Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet**  
Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää isyyden tukemisessa ja terveydenhoitotyön kehittämisessä sekä Isän paikka -ryhmän toiminnassa. Opinnäytetyön tavoitteena on kuvata isien kokemuksia vertaistukiryhmästä.

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä on selvittää:

Miten isät ovat kokeneet vertaistoiminnan.  
Millaisia kokemuksia isillä on vertaistuen vaikutuksesta isyyteen.  
Miten isät ovat kokeneet vertaistuen vaikuttaneen perheen hyvinvointiin.

**Opinnäytetyön arvioitu valmistumisajankohta**  
kevät 2009

**Opinnäytetyön tekijät sitoutuvat**  
Sitoudumme tekemään opinnäytetyön Jyväskylän kaupungin perheneuvolan kanssa. Opinnäytetyön loppuraportti lähetetään joko sähköisenä tai paperiversiona työtä ohjaavalle yhteyshenkilölle (Mika Janhunen, Jyväskylän kaupungin perheneuvolan psykologi) ja Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja terveystoimen kehittämisjohtaja Maija Nakarille.

Opinnäytetyön tekijät sitoutuvat noudattamaan vaitiolo- ja salassapitovelvollisuutta tutkimuksen jokaisessa vaiheessa.

**Opinnäytetyön suunnitelma on hyväksytty**  
*6.4.2009*

**Ohjaava opettaja**  
Hanna Hopia, yliopettaja, hoitotyö: hanna.hopia@jamk.fi, gsm+358 400 989 446.  
Irmeli Katainen, lehtori, hoitotyö: irmeli.katainen@jamk.fi, gsm+358 400 976 768.



### Opinnäytetyön yhteistyötaho

Jyväskylän kaupungin perheneuvola, Isän paikka -vertaisryhmään vuonna 2008 osallistuneet isät.

Hyväksyn opinnäytetyön tekemisen yhteisössämme ja sitoudumme (esim. ohjaamaan opinnäytetyön tekijää, avustamaan materiaalikuluisia)

Opinnäytetyön tekijät veloitetaan (esim. raportoimaan yhteistyötaholle)

En hyväksy opinnäytetyön tekemistä yhteisössämme, miksi

Tarvitaanko muita lupa-anomuksia  ei  kyllä, mitä  
Lupahakemus Jyväskylän kaupungin kanssa.

Paikka ja aika

8,4

Yhteistyötaho

MAKUN  
LAPPUVAIKKOINTI  
SISÄMMÄ- JA PERHE PALVELU

*Hanna Hopia*

Ohjaava opettaja  
Hanna Hopia ja Irmeli Katainen

Paikka ja aika

7,4 .2009

Jyväskylä

Opinnäytetyön tekijä

Heidi Laitila

Yhteystiedot

*Roosa Lindholm*

Opinnäytetyön tekijä

Roosa Lindholm

Yhteystiedot

## Liite 2. Saatekirje isille



JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU  
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Saatekirje 7.4.2009

Hyvinvointiyksikkö

Hyvät Isän paikka -ryhmään vuonna 2008 osallistuneet isät!

Olemme kaksi terveydenhoitajaopiskelijaa, Heidi Laitila ja Roosa Lindholm, Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötämme aiheesta: isien kokemuksia vertaistuesta Jyväskylän kaupungin perheneuvolan Isän paikka -ryhmässä. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää isyyden tukemisessa ja terveydenhoitotyön kehittämisessä. Opinnäytetyön avulla voidaan kehittää Isän paikka -ryhmän toimintaa.

Tarvitsemme teidän apuanne, haluaisimme kuulla kokemuksianne ryhmästä. Ryhmään osallistuneina teidän kokemuksenne ovat ensiarvoisen tärkeitä opinnäytetyöllemme.

Aineistonkeruumenetelmänä käytämme kirjoitelmaa. Oheisessa kysymyslomakkeessa on taustakysymyksiä ja kolme avointa kysymystä, joihin toivomme teidän kuvaavan kokemuksianne. Kirjoitustyyli on vapaa, voitte kirjoittaa käsin tai koneella.

Aineisto käsitellään nimettömänä ja luottamuksellisena. Henkilöllisyytenne ei tule missään vaiheessa tietoomme. Aineistoa käytetään kevät 2009 opinnäytetyötämme varten, jonka jälkeen kaikki tutkimusaineisto hävitetään. Opinnäytetyössämme saattaa olla lyhyitä lainauksia kirjoitelmistanne, mutta kuitenkin niin, ettei henkilöllisyytenne paljastu. Raportti valmistuu keväällä 2009 ja se julkaistaan Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjaston sähköisessä tietokannassa.

Toivomme vastaustanne viimeistään **21.4.2009** mennessä. Pyydämme ystävällisesti teitä palauttamaan kysymyslomakkeen ja vastauspaperit oheisessa palautuskirjekuoressa, postimaksu on maksettu.

Mikäli haluatte lisätietoja tai vetäytyä myöhemmin opinnäytetyöstä, ottakaa yhteyttä Mika Janhuseen, Jyväskylän kaupungin perheneuvolan psykologi, puh. (014) 625 984.

Kiitos teille avustanne!

Yhteistyöstä kiittäen,

terveydenhoitajaopiskelijat

Heidi Laitila ja Roosa Lindholm

Opinnäytetyön ohjaajat:

Hanna Hopia, yliopettaja, hoitotyö ja

Irmeli Katainen, lehtori, hoitotyö.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

## Liite 3. Kysymyslomake

### Kysymyslomake

Opinnäytetyö: Isien kokemuksia vertaistuesta Jyväskylän kaupungin perheneuvolan Isän paikka -ryhmässä

#### **Taustatiedot:**

Ikä \_\_\_\_\_

Lasten lukumäärä \_\_\_\_\_ Lasten iät \_\_\_\_\_

Mitä kautta sait tiedon Isän paikka -vertaisryhmästä?

#### **Avoimet kysymykset:**

Kuvaile kokemuksiasi vapaamuotoisesti. Kaikki kokemuksesi ovat arvokkaita.

Voit kirjoittaa käsin tai koneella, voit kirjoittaa erilliselle paperille (ohessa).

1. Millaisia kokemuksia Sinulla on Isän paikka –vertaisryhmätoiminnasta?
2. Onko Isän paikka -ryhmän vertaistuki vaikuttanut isyyteesi, ja jos on, niin miten?
3. Oletko kokenut Isän paikka -ryhmän vertaistuen vaikuttaneen perheesi hyvinvointiin, ja jos olet, niin miten?

Palauta tämä lomake ja vastauspaperisi oheisessa vastauskirjekuoressa.

Kiitos !

## Liite 4. Kategorian Luottamuksesta vuorovaikutukseen muodostuminen

### PELKISTETTY ILMAUS

- Hyviä kokemuksia vertaistukiryhmässä olemisesta
- Kokemukset Isän paikka -ryhmästä ovat myönteisiä
- Melko positiivisia kokemuksia ryhmästä

### ALAKATEGORIA

***Positiivisia kokemuksia ryhmästä***

- Vetäjien innostuneisuus tarttuvaa
- Vetäjien innostuneisuus helpotti keskustelua

***Ryhmän vetäjien innostuneisuus tärkeää***

- Ryhmässä sanoivat, että hyvä juttu, kun tulit

***Tervetulleeksi tulemisen kokemus***

***Kannustava ilmapiiri***

- Olo oli hieman ulkopuolinen

***Ulkopuolisuuden kokemus***



**PELKISTETTY ILMAUS****ALAKATEGORIA**

valit-

- Melko kärsivällisiä taisivat muut isät olla, kun eivät hermoistaan taneet pienen lapsen kanssa
- Tuli sellainen kuva, että muut isät melko "hyviä isiä" tai eivät paljastaneet kaikkea
- Jos olisi kuullut enemmän ongelmista, olisi niistä ja niiden ratkaisuehdotuksista ollut ehkä hyötyä

***Luottamus toisten  
avoimuuteen auttaa  
vaikeistakin asioista  
puhumiseen***

***Avoimuus tärkeää***

- Ryhmässä oppinut, että on hyvä keskustella asioista ja jakaa ideoita

***Keskustelemisen ja ja-  
kamisen tärkeyden oi-  
valtaminen***

- Ryhmässä käsiteltiin tärkeitä asioita
- Sai ryhmästä monia hyviä ajatuksia pohdittavaksi

***Tärkeistä asioista kes-  
kusteleminen***

***Ryhmästä monia aja-  
tuksia pohdittavaksi***

- Avoimuus ja keskustelu joskus myös hankalista asioista

auttaa näkemään niitä eri tavalla

- Hyvä paikka jakaa kokemuksia isyydestä
- Hyvä paikka kuulla muiden kokemuksia (isyydestä)
- Erittäin hyvä kuulla muiden isien kokemuksia ja jakaa omiaan
- Hyvä, että pääsee välillä ihan pelkästään isien kesken ryhmässä keskustelemaan
- Sai hyviä vinkkejä isyyteen, kun keskusteli samassa elämäntilanteessa olevien kanssa

***Kokemusten jakami-  
nen toisten isien  
kanssa tärkeää***

## ALAKATEGORIA

## YLÄKATEGORIA

## YHDISTÄVÄ TEKIJÄ

*Positiivisia kokemuksia ryhmästä*

*Ryhmän vetäjien innostuneisuus tärkeää*

*Tervetulleeksi tulemisen kokemus*

*Kannustava ilmapiiri*

*Ulkopuolisuuden kokemus*

*Luottamus toisten avoimuuteen auttaa vaikeistakin asioista puhumiseen*

*Avoimuus tärkeää*

*Keskustelemisen ja jakamisen tärkeyden oivaltaminen*

*Kokemusten jakaminen toisten isien kanssa tärkeää*

*Tärkeistä asioista keskusteleminen*

*Ryhmästä monia ajatuksia pohdittavaksi*

*Positiivinen kokemus ryhmästä / ulkopuolisuuden kokemus*

*Luottamus, avoimuus*

*Oman kokemuksen jakaminen toisten kanssa / Vuorovaikutus vertaisten kanssa*



## Liite 5. Kategorian näkökulmia isyyteen ja perheeseen muodostuminen

### PELKISTETTY ILMAUS

- Sai hyviä vinkkejä isyyteen, kun keskusteli samassa elämäntilanteessa olevien kanssa
- Vertaistuesta neuvoja ja apua isyyteen
- On saanut toisenlaisia näkökantoja ongelmiin omassa isyydessä

### ALAKATEGORIA

***Vertaistuesta tukea isyyteen***

***Vertaistuesta neuvoja ja apua isyyteen***

***Keskustelu samassa tilanteessa olevien kanssa antoi vinkkejä***

- Vinkkien hyödyntäminen arjessa
- On pyrkinyt käyttämään saamiaan vinkkejä arjessa

***Saanut isän käyttämään vertaistuen kautta saatuja neuvoja***

***Pyrkimys käyttää vinkkejä arjessa***

- Vinkeistä huomattavasti hyötyä
- Arjen muuttuminen, kun hyödyntää vinkkejä, arki ei kulje aina saman kaavan mukaan

***Vertaistuesta saatujen neuvojen avulla arjen muuttuminen***

**PELKISTETTY ILMAUS**

- Avoimuus ja keskustelu joskus myös hankalista asioista auttaa näkemään niitä eri tavalla
- Avoimuus ja keskustelu saattaa tuoda ratkaisun hankaliin asioihin näkyville
- On saanut toisenlaisia näkökantoja ongelmiin omassa isyydessä, suhteessa lapseen ja perheenä
- Näkökannoista on apua suhteuttamaan omat ongelmat oikeisiin mittasuhteisiin

**ALAKATEGORIA**

***Näkökulmia ja apua ongelmien käsittelyyn***

***Avoimuus, luottamus***

***Keskustelu***

- Isyyteeni ei ollut vielä oikein kehittynytkään, kun olin ryhmässä
- Ryhmässä oleminen ei varsinaisesti vaikuttanut isyyteen

***Ryhmä ei varsinaisesti vaikuttanut isyyteen***

- Ryhmällä on ollut vaikutusta isyyteen
- Sai arvokkaita ideoita ja sen kautta isyyskin kehittyi

***Ryhmässä oleminen vaikutti isyyteen***

- Isän ja lapsen vuorovaikutus lisääntynyt
- Vuorovaikutustavat lapsen kanssa ovat kasvaneet ryhmässä saatujen vinkkien perusteella

***Vuorovaikutus isän ja lapsen välillä lisääntynyt ja vuorovaikutustavat monipuolistuneet***

**PELKISTETTY ILMAUS****ALAKATEGORIA**

- Ryhmän kokoontumiset opettaneet, että on mahdollisuus oppia omasta ja lapsen käytöksestä
- Oppinut miten oma toiminta vaikuttaa isän ja lapsen väliseen suhteeseen

***Oman toiminnan muuttuminen***

***Oivallus oman toiminnan merkityksellisyydestä isä-lapsisuhteessa***

***Oivallus mahdollisuudesta oppia itsestään ja lapsesta, käytöksestä***

- On oppinut lukemaan lapsen tarpeita paremmin
- On ymmärtänyt lasten olevan erilaisia ja oppivan asioita eri nopeudella
- Ei vaadi lapselta asioita joita lapsen ei pitäisi vielä osata

***Lapseen suhtautuminen muuttunut realistisemmaksi***

***Oppinut lukemaan lapsen tarpeita paremmin***

- On saanut toisenlaisia näkökantoja ongelmiin omassa isyydessä, suhteessa lapseen ja perheenä
- Vertaistuki on vaikuttanut perheen hyvinvointiin

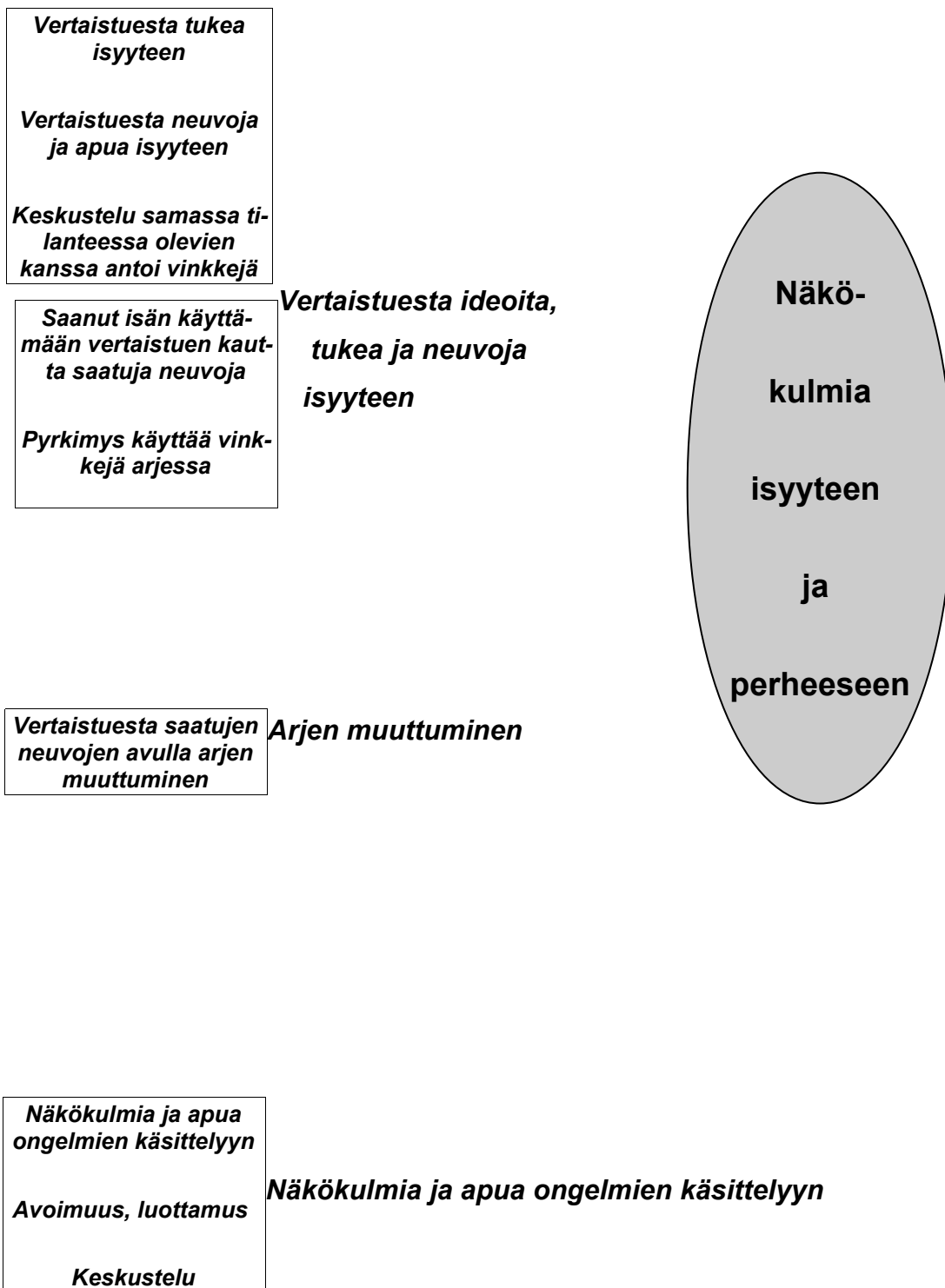
***Vertaistuki vaikuttanut perheen hyvinvointiin***

***Vertaistuesta näkökantoja perheen ongelmiin***

## ALAKATEGORIA

## YLÄKATEGORIA

## YHDISTÄVÄ TEKIJÄ



## ALAKATEGORIA

## YLÄKATEGORIA

## YHDISTÄVÄ TEKIJÄ

*Ryhmä ei varsinaisesti vaikuttanut isyyteen*

*Ryhmässä oleminen vaikutti isyyteen*

*Vertaisryhmän vaikutus isyyteen*

*Vuorovaikutus isän ja lapsen välillä lisääntynyt ja vuorovaikutustavat monipuolistuneet*

*Oman toiminnan muuttuminen*

*Oivallus oman toiminnan merkityksellisyydestä isä-lapsisuhteessa*

*Oivallus mahdollisuudesta oppia itsestään ja lapsesta, käytöksestä*

*Vaikutus isän ja lapsen väliseen suhteeseen*

**Näkö-  
kulmia  
isyyteen  
ja  
perheeseen**

*Vertaistuki vaikuttanut perheen hyvinvointiin*

*Vertaistuesta näkökantoja perheen ongelmiin*

*Perheen hyvinvointi*